

Policy för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2024-2027

utgör Örnsköldsviks kommuns handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

Antagen av kommunfullmäktige § 61/2024

Dokumentnamn: Policy för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2024-2027, utgör Örnsköldsviks kommuns handlingsprogram enligt Lag (2003:778) om skydd mot olyckor		Ärendebeteckning: Kst/2023:947
Dokumentägare: Enhetschef, operativ räddningstjänst Enhetschef, förebyggande räddningstjänst	Dokumentansvarig: Räddningschef	Publiceras: Örnkom www.ornskoldsvik.se
Ersätter dokument: Handlingsprogram 2022-2023	Revideras: Varje mandatperiod eller vid behov	Utvärderas: Efter två år och inför revidering
Relaterade dokument: -		
Målgrupp: Örnsköldsviks kommun		

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	2
Ordlista.....	5
1 Inledning.....	6
2 Beskrivning av kommunen.....	6
2.1 Förväntad samhällsutveckling och demografi.....	7
2.1.1 Örnsköldsviks befolkning	7
2.1.2 Befolkningsutveckling utifrån tidigare trend	7
2.1.3 Vi bygger en framtid för fler – ökad inflyttning genom investeringar.....	7
2.1.4 Örnsköldsviks delområden utifrån serviceorter	8
2.1.5 Förväntad utveckling utifrån nuvarande befolkning i kommunens delområden.....	9
3 Styrning av skydd mot olyckor	11
4 Risker	12
4.1 Övergripande.....	12
4.1.1 Riskbild.....	12
4.1.2 Stora olyckor och samhällsstörningar	12
4.1.3 Övergripande insatsstatistik	13
4.2 Brand i byggnad	14
4.2.1 Dödsbränder	15
4.3 Brand utomhus	16
4.3.1 skog- och markbränder.....	17
4.4 Trafikolyckor.....	18
4.5 Olyckor med farliga ämnen.....	19
4.6 Naturolycka	20
4.6.1 Ras, skred och översvämningsrisker.....	21
4.7 Drunkning.....	22
5 Värdering.....	23
5.1 Dödsbränder	23
5.2 Skogsbränder.....	23
5.3 Geografiska förutsättningar och befolkningsutveckling	23
5.4 Åldrande befolkning.....	24
5.5 Räddningstjänst under höjd beredskap.....	24
6 Mål	25
6.1 Mål 1 – Den enskilde har förmåga att ta ansvar för sitt brandskydd	25
6.2 Mål 2 – Räddningstjänsten ska ha en god operativ förmåga som är anpassad utifrån riskbilden	

6.3	Mål 3 – Räddningstjänsten ska verka för att upprätthålla fastställd numerär inom RIB-organisationen.....	26
6.4	Mål 4 – Brandvattenförsörjning	26
6.5	Mål 5 – Förmåga landsbygd/skärgård	27
6.5.1	Räddningsvärn	27
6.5.2	Skogsbrandvärn.....	27
6.5.3	Civil Insatsperson (CIP).....	27
6.6	Mål 6 - Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)	27
7	Förebyggande förmåga och verksamhet	28
7.1	Tillsyn.....	28
7.2	Stöd till den enskilde	29
7.3	Rengöring och brandskyddskontroll	29
7.4	Övriga förebyggande åtgärder.....	30
7.4.1	Tillträde till byggnad, räddningsvägar samt uppställningsplatser för höjdfordon och bärbara stegar	30
7.4.2	Skydd mot andra olyckor än bränder	31
7.4.3	Eldningsförbud utomhus	31
7.4.4	Plan- och byggärende.....	32
7.4.5	Ordningslagsärenden och serveringstillstånd.....	32
7.4.6	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)	32
7.4.7	Anlagd brand i skolor.....	32
7.4.8	Älvgruppen	32
8	Räddningstjänst – förmåga och verksamhet.....	33
8.1	Övergripande	33
8.1.1	Tillgång till egna resurser	33
8.1.2	Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner.....	34
8.1.3	Alarmering av räddningsorganet.....	35
8.1.4	Brandvattenförsörjning	35
8.1.5	Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)	37
8.1.6	Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder	37
8.1.7	Samverkan med andra aktörer.....	38
8.1.8	Varning och information till allmänheten.....	38
8.2	Beskrivning per olyckstyp.....	38
8.2.1	Brand i byggnad.....	40
8.2.2	Brand utomhus	42
8.2.3	Trafikolycka	44
8.2.4	Drunkning	46
8.2.5	Olycka med farliga ämnen	47

8.2.6	Naturolycka.....	49
8.3	Ledning i räddningstjänsten	51
8.3.1	Räddningsregion MittNorrland	51
8.3.2	Övergripande ledning.....	51
8.3.3	Ledning av insatser	51
8.3.4	Kompetenskrav i ledningssystemet.....	52
8.4	Samtidigt och omfattande räddningsinsatser.....	52
8.5	Räddningstjänst under höjd beredskap.....	53
8.5.1	Räddningstjänstens utökade uppgifter under höjd beredskap	53
9	Uppföljning, utvärdering och lärande.	54
9.1	Olycksundersökning enligt LSO	54
	Bilaga A Dokumentförteckning.....	56
	Bilaga B Beskrivning av samråd.....	58
	Bilaga C Hamnar och dess gränser i vatten	59

Ordlista

Bm	Brandman
ELS	Enhetligt ledningssystem
FBE	Förordningen (2010: 1075) om brandfarlig och explosive varor
FSO	Förordningen (2003:778) om skydd mot olyckor
GL	Gruppledare
GRIB	Grundutbildning för räddningspersonal i beredskap
IL	Insatsledare
IVPA	I väntan på ambulans
LBE	Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor
LLB	Larm- och ledningsbefäl
LSO	Lag (2003:778) om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
RAKEL	Digitalt radiokommunikationssystem
RIB	Räddningstjänstpersonal i beredskap
RIL	Regional Insatsledare
RL	Räddningsledare, befäl som leder räddningsinsats på delegation från räddningschef
Räddningstjänsten	Räddningstjänsten i Örnsköldsvik
RUB	Påbyggnadsutbildning i räddningstjänst för brandingenjörer
RVR	Restvärdesräddning – insatser för att minska följdskador efter en olycka
SKR	Sveriges kommuner och regioner
SL	Styrkeledare
SMO	Skydd mot olyckor. Utbildning för brandmän och vissa övriga yrken inom säkerhets- och räddningsarbete.
VB	Vakthavande befäl
VRC	Vakthavande räddningschef

1 Inledning

Detta dokument utgör Räddningstjänstens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst enligt 3 kap. 3 och 8 §§ i lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Handlingsprogrammet ska uppdateras och beslutas av fullmäktige vid varje större förändring eller minst en gång per mandatperiod.

LSO är en målstyrd lagstiftning med en övergripande intention om att färre människor ska omkomma eller skadas, till följd av brand eller andra olyckor, och att skador på egendom och miljö ska minska. LSO är uppbyggt kring ett överordnat nationellt mål samt nationella mål för både den förebyggande verksamheten samt för räddningstjänstverksamheten. Kommunerna är skyldiga att upprätta handlingsprogram som ska innehålla lokala mål som syftar till att uppnå de nationella målen. För att uppnå dessa nationella mål beslutar varje kommunal räddningstjänstorganisation om ett antal egna mål. Räddningstjänsten har valt att bryta ned de nationella målen i övergripande lokala mål med tillhörande indikatorer, vilka redovisas i kapitel 6 i detta handlingsprogram. I verksamhetsplaner och aktivitetsplaner bryts målen sedan ned ytterligare i aktiviteter och åtgärder som ska genomföras för att uppnå de övergripande målen. Alla underliggande mål och aktiviteter strävar efter att uppnå de nationella målen.

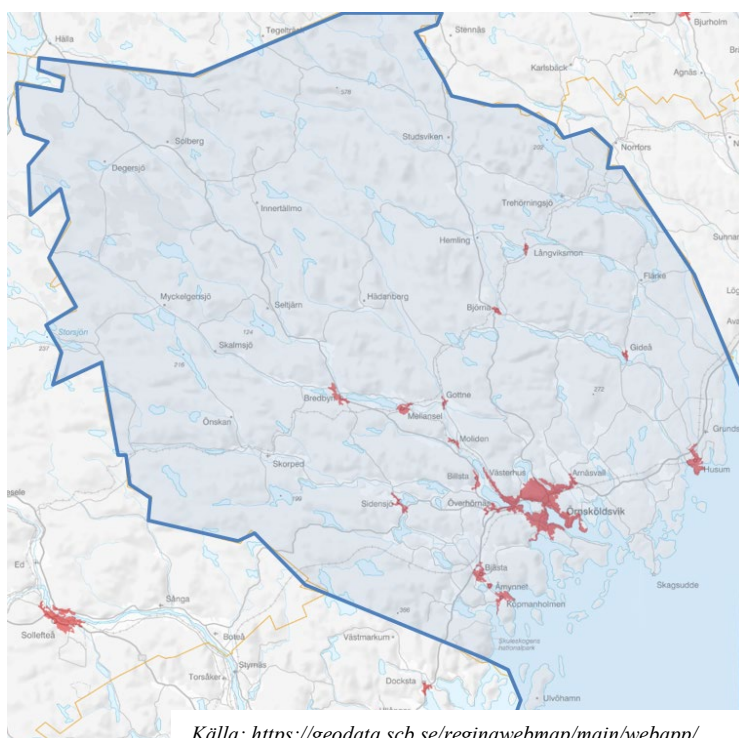
2 Beskrivning av kommunen

Örnsköldsvik är den nordligaste kommunen i Västernorrlands län och ligger drygt 50 mil norr om Stockholm. Idag bor det ungefär 56 000 invånare fördelat på en yta av 6400 km² där persontätheten i vissa områden är låg. Kommunen har en kuststräcka på sju mil och en sträcka på cirka 10 mil inåt landet och ingår i världsarvet Höga Kusten.

Enligt SKR:s kommungruppsindelning så klassas Örnsköldsvik som C6: Mindre stad/tätort. Örnsköldsviks kommun består av 14 tätorter och ungefär 76% av kommunens invånare bor i någon utav dessa. I Örnsköldsviks stad bor cirka 60% av invånarna. Tabellen och kartbilden nedan beskriver antalet innevånare för tätorterna i Örnsköldsviks kommun samt vart de är placerade.

Tätort	Invånarantal
Billsta	362
Bjästa	1 806
Björna	373
Bredbyn	1 173
Gideå	283
Gottne	205
Husum	1 589
Köpmanholmen	1 179
Långviksmon	200
Mellansel	749
Moliden	288
Sidensjö	381
Åmynnet	316
Örnsköldsvik	33 348

Källa: SCB befolkning 2020-12-31

Källa: <https://geodata.scb.se/reginawebmap/main/webapp/>

Andelen bebyggd mark inom kommunen är ca: 2,2 procent i jämförelse med rikets 2,9 procent. 86,6% av kommunens yta utgörs av skog (riket 69,1%), 2,3% av jordbruksmark (riket 7,5%) och 8,9% består av övrig mark 8,9% (riket 20,6%).

E4 passerar idag genom centrala Örnsköldsvik med uppemot 22 000 fordon per dygn. Utöver E4 utgör väg 348, 352 och 335 de största vägarna i kommunen. Norra stambanan passerar genom kommunen och sedan 2010 finns även Botniabanan som trafikeras med persontåg med hög turtäthet. Botniabanan får betydelse både för snabbare, säkrare och miljömässigt bra godstransporter från Norrlands tunga och exportintensiva industri samt för den långväga persontrafiken till och från Norrland. Örnsköldsviks flygplats ligger 25 km NO från centrala Örnsköldsvik. I Örnsköldsviksfjärden finns flera hamnar och den kommunala hamnen (Stadskajen) kan ta emot både kryssningsfartyg och isbrytare.

Kommunen präglas av företagsanda och näringslivet är uppbyggt kring pappers-, massa- och verkstadsindustrin. Örnsköldsvik har ett tydligt exportorienterat näringsliv där exportandelen är mycket hög (ca 75 %) och överstiger vida rikets genomsnitt. De största arbetsgivarna är Örnsköldsviks kommun och Region Västernorrland medan BAE Systems Hägglunds, Metsä Board, Bosch Rexroth Mellansel och Aditya Birla Domsjö Fabriker AB är exempel på stora företag i kommunen.

2.1 Förväntad samhällsutveckling och demografi

2.1.1 Örnsköldsviks befolkning

Örnsköldsviks kommun är Sveriges till ytan tionde största. I kommunen bor ca 56 000 invånare som med arbetspendling och besökare växer till ca: 60 000 sett över ett helårsperspektiv. Baserat på den befolkning som finns i Örnsköldsvik idag och de senaste årens utveckling av födda, avlidna, inflyttade och utflyttade går det att göra en framskrivning av hur befolkningen förväntas utvecklas. Det ger en bild av hur dagens befolkning förväntas utvecklas givet dagens förutsättningar och villkor. Den verkliga utvecklingen i positiv eller negativ riktning påverkas av hur platsen agerar för att ändra platsens förutsättningar. En önskad tillväxt förutsätter investeringar för attraktivitet som möjliggör för människor och verksamheter att flytta in. Att investeringarna påverkar förutsättningarna för den befintliga befolkningen gör helheten komplex. Här följer en beskrivning av Örnsköldsviks utgångsläge med nuvarande befolkning, hur den kan förväntas utvecklas och detta i relation till platsens önskade utveckling.

2.1.2 Befolkningsutveckling utifrån tidigare trend

Örnsköldsviks demografi har en övervikt mot äldre. Det gör att den förväntade utvecklingen är att kommunen har fler medborgare som avlider än som föds. Det är en trend som pågått under en längre tidsperiod. Att Örnsköldsvik ändå lyckats behålla invånarantalet beror på attraktivitet och att fler flyttar till än från kommunen. De senaste årens något svagare utveckling förklaras främst av minskad invandring. Baserat på det är den förväntade utvecklingen utifrån dagens befolkning en svag minskning kommande tioårsperiod motsvarande några hundratal personer.

2.1.3 Vi bygger en framtid för fler – ökad inflyttning genom investeringar

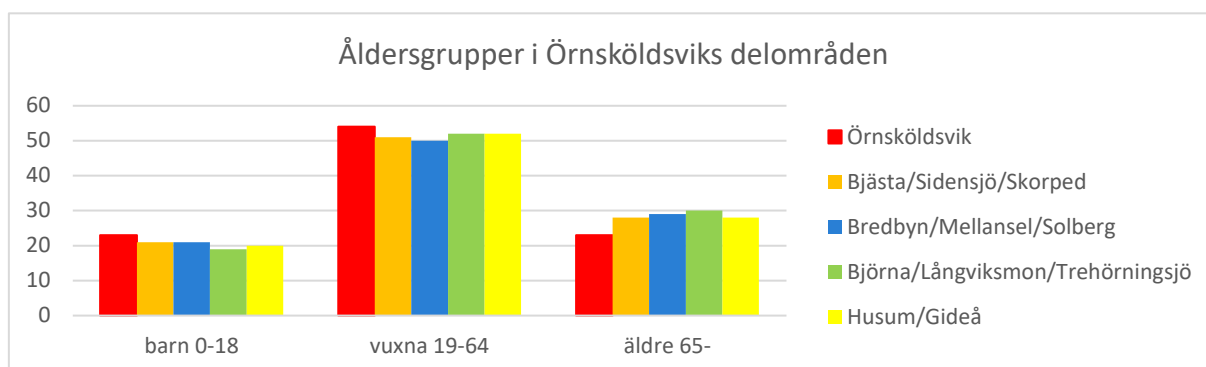
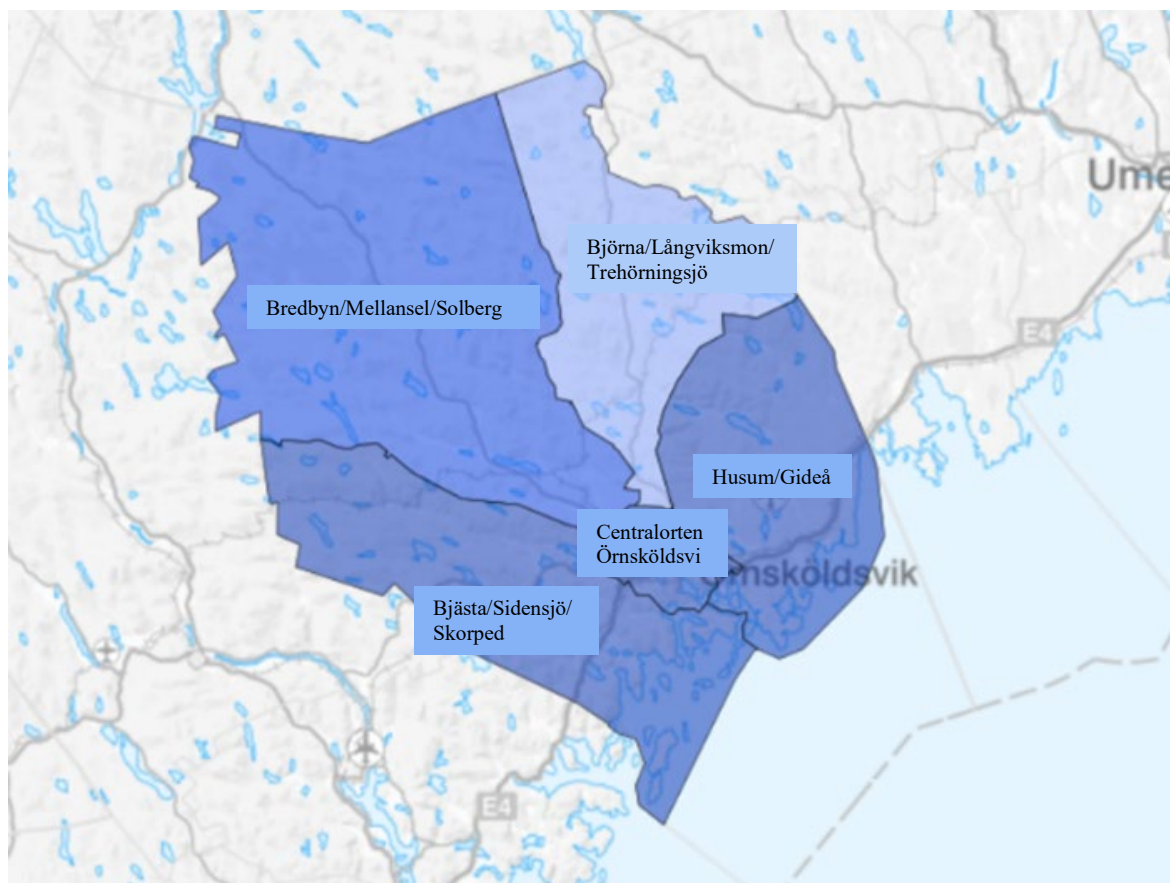
Örnsköldsvik har en vision om befolkningstillväxt. Det konkretiserade målet för Örnsköldsviks kommunkoncern är att till år 2030 skapa ett samhälle för 5 000 fler medborgare. Det ska ske genom investeringar i mark och infrastruktur, boende- och livsmiljöer samt jobb och kompetens. I reella tal handlar det om motsvarande 2500 nya bostäder och 2000 nya arbetstillfällen. Var dessa hamnar är en fråga om attraktivitet eller marknad och var kommunen väljer att möjliggöra för etableringar av boenden eller verksamheter. Örnsköldsviks nuvarande demografi gör att en befolkningsökning måste

ske genom inflyttning. För en hållbar befolkningsammansättning krävs det att majoriteten av de som flyttar in är i arbetsför ålder.

2.1.4 Örnsköldsviks delområden utifrån serviceorter

Örnsköldsvik är en geografiskt stor kommun. För att säkerställa samhällsservice finns uttalade serviceorter med funktionen av kommundelscentrum. Ur det här perspektivet kan Örnsköldsvik delas in i fem områden med utgångspunkt i centralorten Örnsköldsvik och serviceorterna Bjästa, Bredbyn, Björna och Husum.

Centralorten Örnsköldsvik	34 844 personer.
Bjästa/Sidensjö/Skorped	8 206 personer.
Bredbyn/Mellansel/Solberg	4 746 personer.
Björna/Långviksmon/Trehörningsjö	1 916 personer.
Husum/Gideå	5 845 personer.

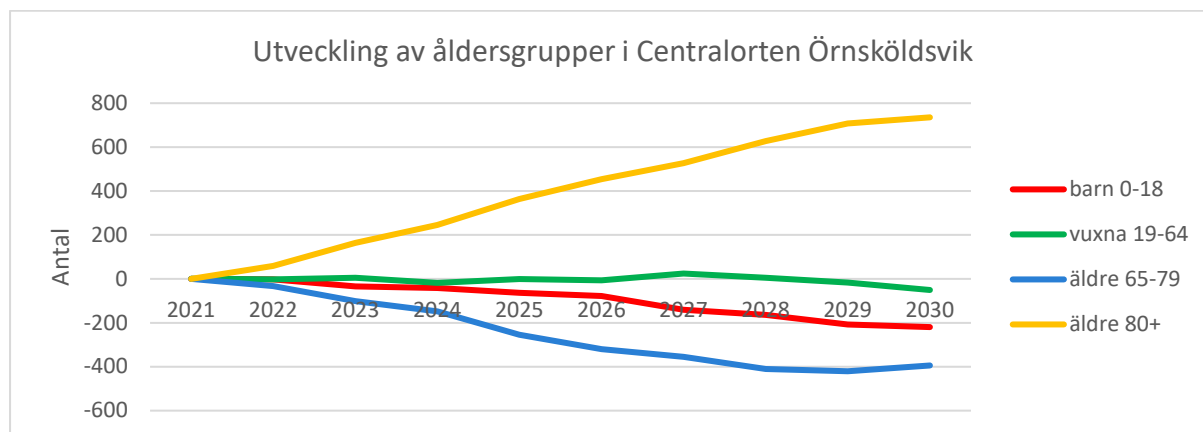

2.1.5 Förväntad utveckling utifrån nuvarande befolkning i kommunens delområden

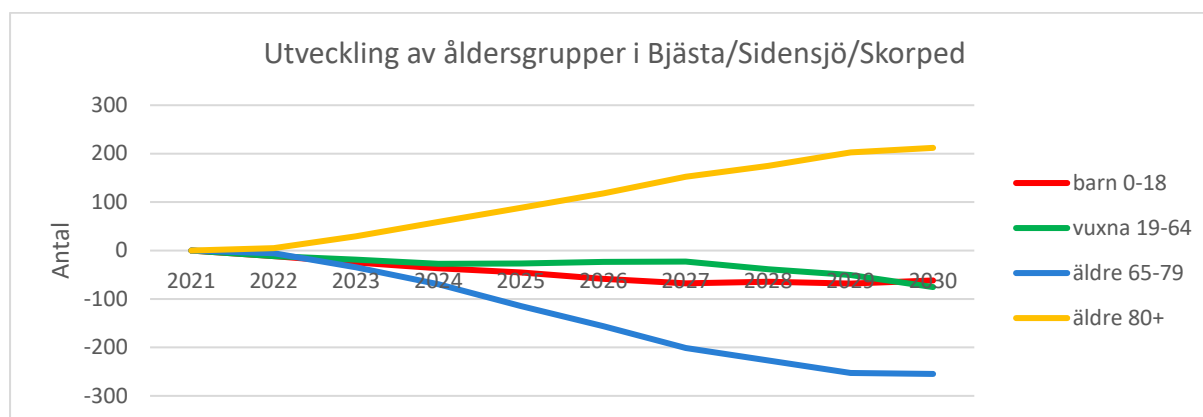
Centralorten Örnsköldsvik

Baserat på nuvarande befolkning och centralortens trender förväntas en liten ökning mot 2030 (+0,2 %). Fler förväntas avlida än födas och ökningen förklaras av inflyttning. En åldrande befolkning gör att gruppen 80+ är den som förväntas växa i området.

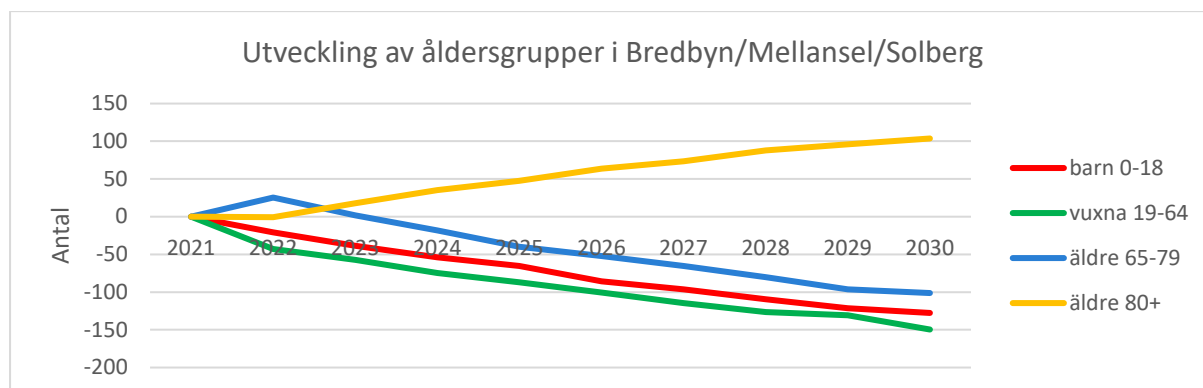
Bjästa/Sidensjö/Skorped

Baserat på nuvarande befolkning och områdets trender förväntas en något minskad befolkning mot 2030 (-2,2 %). Att fler förväntas avlida än födas förklarar den utvecklingen. En åldrande befolkning gör att gruppen 80+ är den som förväntas växa i området.

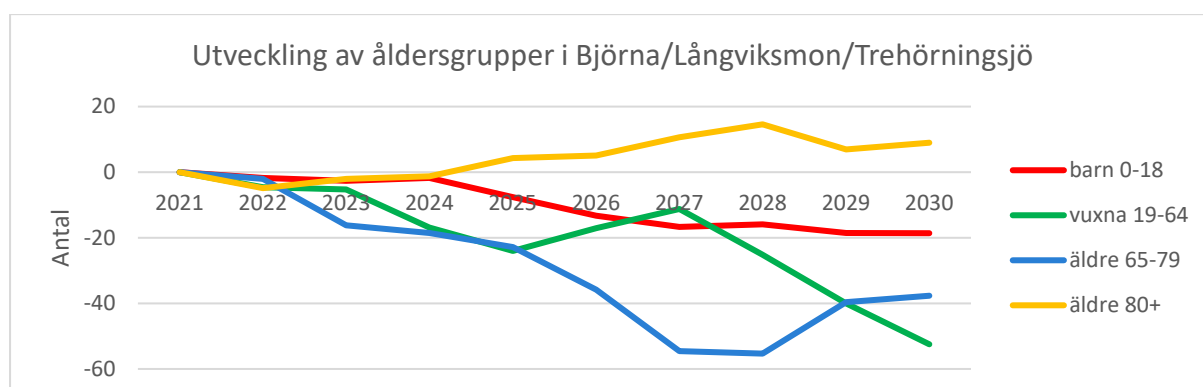

Bredbyn/Mellansel/Solberg

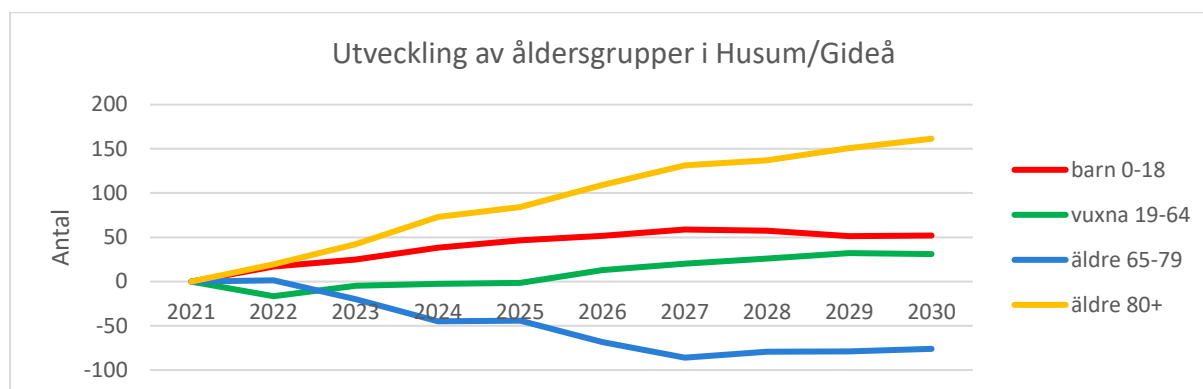
Baserat på nuvarande befolkning och områdets trender förväntas en något minskad befolkning mot 2030 (-5,8 %). Att fler förväntas avlida än födas förklarar den utvecklingen. En åldrande befolkning gör att gruppen 80+ är den som förväntas växa i området.

Björna/Långviksmon/Trehörningsjö

Baserat på nuvarande befolkning och områdets trender förväntas en något minskad befolkning mot 2030 (-5,1 %). Att fler förväntas avlida än födas förklarar den utvecklingen. En åldrande befolkning gör att gruppen 80+ är den som förväntas växa i området.

Husum/Gideå

Baserat på nuvarande befolkning och områdets trender förväntas en ökning av människor mot 2030 (+2,9 %). En trend av inflyttning och barnafödande skapar den förväntade ökningen av barn och vuxna. En åldrande befolkning gör att gruppen 80+ är den som förväntas växa mest i området.

<https://www.ornskoldsvik.se/om-kommunen/fakta-om-kommunen/befolkningsstatistik>

3 Styrning av skydd mot olyckor

Handlingsprogrammet är antaget 2024-03-25 § 61 av kommunfullmäktige. Kommunens ansvar enligt LSO åligger som utgångspunkt på kommunstyrelsen. Kommunen arbetar även med att förebygga andra olyckor än bränder där samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för trafiksäkerhet och is/vattensäkerhet, välfärdsförvaltningen för fallprevention och kommunledningsförvaltningen för suicidprevention.

En brand- och släckvattenplan ska upprättas 2023–2024. Denna ska ligga till grund gällande ansvar, utförande och underhåll av brandpostsystemet.

I väntan på denna gäller det avtal som upprättats mellan MIVA och kommunen (Avtal om tillhandahållande samt drift och underhåll av brandposter).

Trafik och Park ansvarar för underhåll av kommunens branddammar.

Kommunstyrelsen ansvarar för samordningen av kommunens trygghets- och säkerhetsarbete.

I kommunens reglemente för kommunstyrelsen framgår det bland annat att styrelsen ska:

- Säkerställa att kraven i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor efterföljs
- Ansvara för tillståndsprovning och tillsyn enligt lagen (2010:1011) om brandfarlig och explosiv vara

4 Risker

4.1 Övergripande

Som grund för innehållet i detta avsnitt finns en riskanalys som syftar till att beskriva riskerna i vår kommun, samt analysera större och mer ovanliga olyckor som kan ske. Riskanalysen utgör ett underlag för att bedöma vilka olyckor som skulle kunna medföra en stor konsekvens i de fall de inträffar. Som underlag till riskanalysen har räddningstjänsten använt sig av risk- och sårbarhetsanalyser (RSA), riskkartläggningar och konsekvensbedömningar. Dessa uppdateras då nya risker tillkommer eller förändras i samhället. Statistik som presenteras i handlingsprogrammet är hämtad från MSB:s statistik- och analysverktyg IDA, räddningstjänstens händelserapportssystem Daedalos och Statistiska centralbyrån (SCB).

4.1.1 Riskbild

Riskbilden i Örnsköldsviks kommun är komplex och har många risker som de flesta andra kommuner i landet inte har samma kombination av. I kommunen finns stadskärnan, flera större och mindre tätorter med olika byggnadstyper. Dessutom passerar E4:an, järnväg med flertalet längre tunnlar samt att det i kommunen finns en flygplats, belägen 25km NO från centrala Örnsköldsvik. Örnsköldsviks kommun är även en av de större kommunerna i Sverige till ytan, och större än flera typiska glesbygdskommuner. Örnsköldsvik har samtidigt mycket tung industri i främst Örnsköldsvik och Husum. Det finns ett flertal anläggningar som är klassade som Sevesoanläggningar av den högre klassen, med stora risker och hög komplexitet. Utöver detta finns stora skogsarealer, större vattendrag med översvämningrisker, dammanläggningar, skärgård samt stora turistmängder på sommaren.

4.1.2 Stora olyckor och samhällsstörningar.

Även om vissa olyckor har mycket låg sannolikhet ska samhället vara förberett för att kunna hantera ett eventuellt olycksförlopp även för dessa. Genom att undersöka de verksamheter och risker som finns inom ett geografiskt område kan risker och sårbarheter för samhället uppdagas och dokumenteras som en risk- och sårbarhetsanalys. När en risk- och sårbarhetsanalys upprättas finns det två kategorier som betraktas, stora olyckor och extraordinära händelser. Detta är händelser som ofta har mycket liten sannolikhet för att inträffa, men orsakar mycket stora konsekvenser. Eftersom dessa olyckor inträffar väldigt sällan, eller aldrig har inträffat, finns det ingen statistik att utgå ifrån vad gällande antal insatser räddningstjänsten utför per år eller per 1000 invånare, därför bedöms riskerna i en riskmatris där sannolikheten för att en olycka inträffar definieras utifrån en annan skala.

Stora olyckor

De mer sällan förekommande större olyckorna ställer högre krav på räddningstjänstens förmåga avseende ledning, förmåga till effektiv samverkan, uthållighet etcetera, jämfört med en mer frekvent förekommande vardagsolycka. Exempel på olyckor av större omfattning inom Örnsköldsviks kommun redovisas nedan:

- Olyckor med farliga ämnen
- Olyckor vid farliga anläggningar
- Olyckor med personintensiva transportmedel
- Naturolyckor
- Brand i komplexa objekt
- Dammbrott
- Terrorhandlingar, sabotage och Pågående dödligt våld

Samhällsstörningar/extraordinära händelser

En extraordinär händelse definieras som ”en händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller ett landsting”. Nedan visas en lista över exempel på identifierade extraordinära händelser som skulle kunna inträffa i Örnsköldsviks kommun.

- Naturolycka – översvämning
- Naturolycka – Skogsbrand
- Störning i el- eller fjärrvärmeförsörjningen
- Spridning av farligt ämne
- Störning i elektroniska kommunikationer
- Störning i dricksvattenförsörjning
- Större olycka (se ovanstående lista på olyckor av större omfattning)

Farlig verksamhet

Anläggningar där verksamheten enligt LSO 2 kap 4§ innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö, benämns som farlig verksamhet eller 2:4-anläggning. Det är Länsstyrelsen som beslutar om vilka anläggningar som ska klassificeras som 2:4-anläggningar. Inom kommunens geografiska område finns 26 anläggningar. Av dessa anläggningar omfattas 22 av Sevesolagstiftningen. Om en anläggning omfattas av Sevesolagstiftningen styrs av vilka farliga ämnen som hanteras och i vilka mängder. Syftet med denna lagstiftning är att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Det finns två kravnivåer för Seveso-anläggningar, en lägre och en högre. Inom Örnsköldsviks kommun finns sex anläggningar som omfattas av den högre nivån och 16 som omfattas av den lägre nivån.

4.1.3 Övergripande insatsstatistik

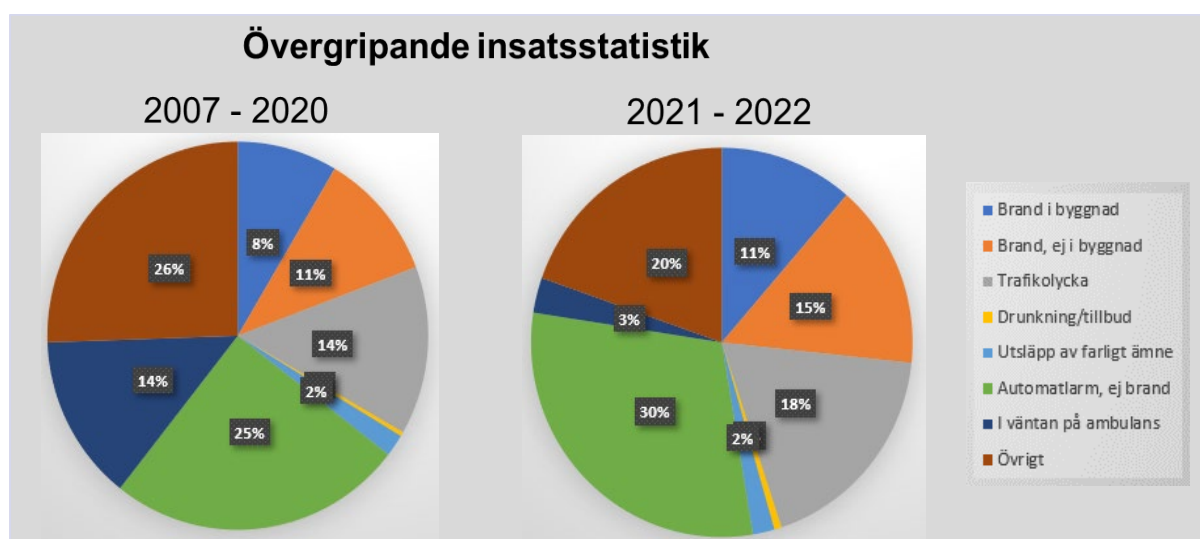
Statistiken har de senaste åren har förändrats då MSB har gjort förändringar i uppbyggnaden av systemet med händelsetyper. Även räddningstjänsterna i landet har förändrats, många har gått ihop i räddningsregioner för att få ett effektivare samarbete. Det har medfört att man granskar inkommande larmsamtal mycket effektivare och avfärdar många fler ärenden som tidigare har medfört att man har responderat på händelse. Framkörningar som avbryts räknas inte in i statistiken som tidigare.

Räddningstjänsten i Örnsköldsvik har som så många andra ingått i ett regionsamarbete och detta har medfört att statistiken ser annorlunda ut baserat på ovanstående text. Idag räknar man händelser som föranleder någon typ av ingripande eller beslut på plats.

De vanligast förekommande olyckorna som kan föranleda räddningsinsats är trafikolyckor, brand i byggnad och brand ej i byggnad. Andra händelser som inte är lika frekventa men som ofta föranleder räddningsinsats är utsläpp av farliga ämnen, drunkning, nödställda personer, vattenskador, nödställda djur, och olika typer av naturolyckor.

Räddningstjänster utför även andra typer av uppdrag enligt avtal som inte faller under de fyra kriterier för räddningstjänst enligt LSO-lagstiftningen. Dessa är ex. automatlarm ej brand, I väntan på ambulans (IVPA) samt hjälp till regionen och kommunen med transport i terräng och på vatten, samt olika typer av lyft- och bärhjälp. Räddningstjänsten har även en bred samverkan med polisen och region Västernorrland vid suicidlarm.

Regionen som har ansvaret för IVPA har stramat åt kriterierna för när räddningstjänsten ska larmas på sjukvårdslarm, vilket betyder väsentligt lägre statistik de senaste åren. Det har även betydelse för den procentuella skillnaden mellan olika händelser under åren.

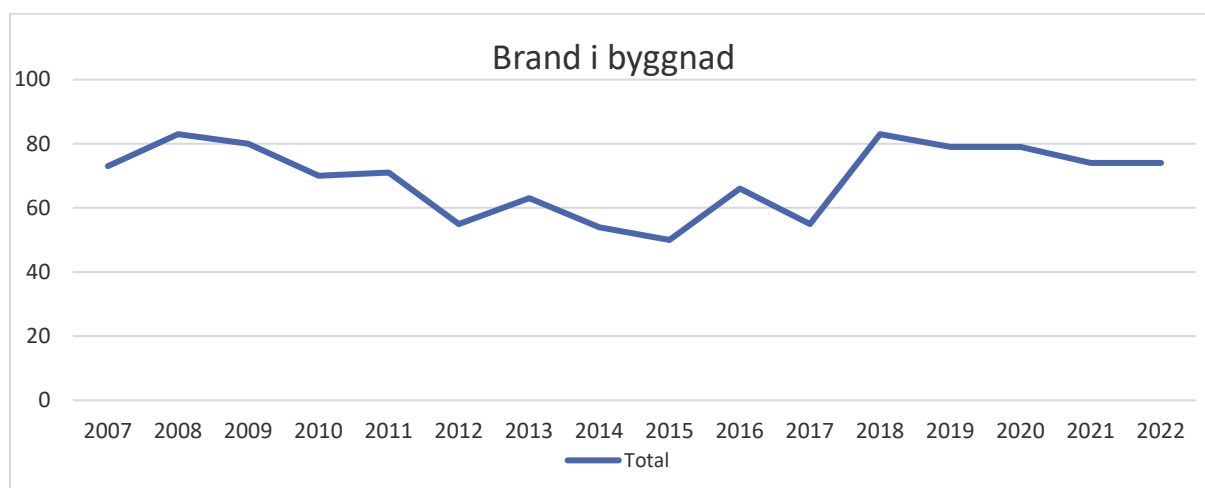

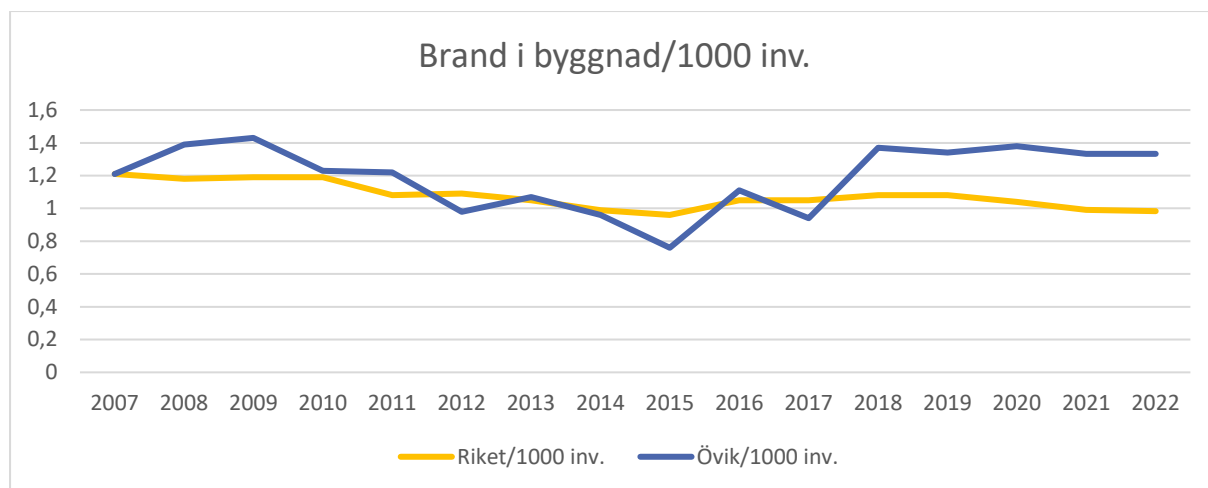
4.2 Brand i byggnad

Antal händelser för brand i byggnad har från 2007 fram till 2022 legat mellan 55-85/år. Antal bränder i genomsnitt/1000 invånare är 1,19 för Örnsköldsvik, och 1,08 för hela riket. Vi kan se mindre variationer under åren, men antalet ligger ändå relativt konstant.

Under åren 2018-2022 inträffade 356 brand i byggnad, varav 189 inträffade i bostadshus. Av dessa var 84 i flerbostadshus, 105 i villor och fritidshus. Av dessa 189 bränder i bostäder så utlöste brandvarnare i 59 fall (31%), i 15 fall utlöste den inte (8%). I 29 fall fanns det ingen brandvarnare (15%), i 62 fall är det okänt om brandvarnare funnits (33%).

Utöver ”okänd orsak”, är den vanligaste orsaken till brand i bostad en spisplatta i köket.

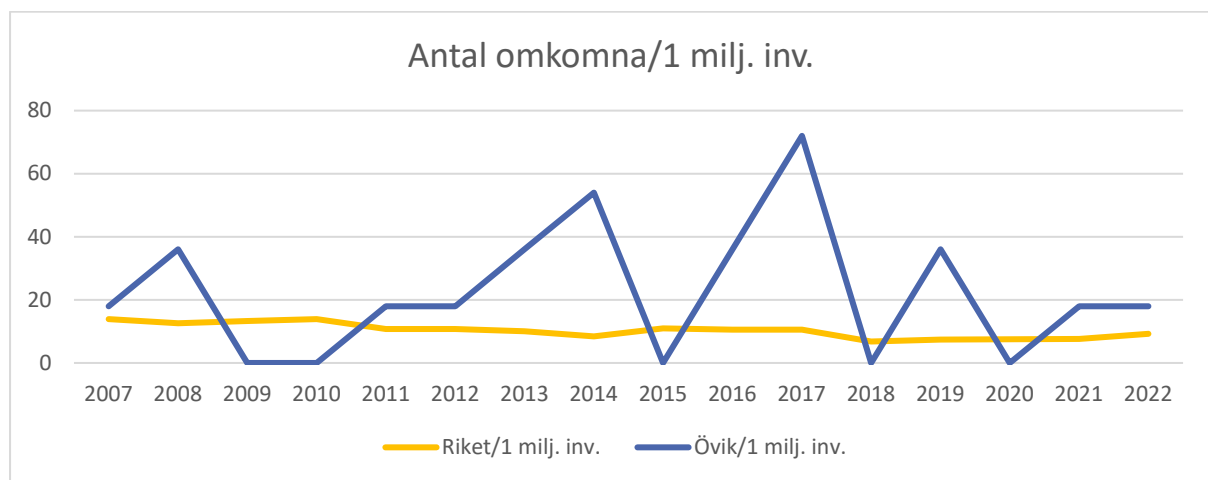

4.2.1 Dödsbränder

Att analysera inträffade dödsbränder på statistiken för Örnsköldsvik är svårt på grund av det låga statistiska urvalet. Under åren 2007-2022 har 20 personer omkommit till följd av brand. Under samma period ligger genomsnittet för omkomna i bränder/1 miljon innevånare på 10,54 för riket. För Örnsköldsvik ligger siffran på 23,14, vilket gör att vi ligger högre än rikets genomsnitt.

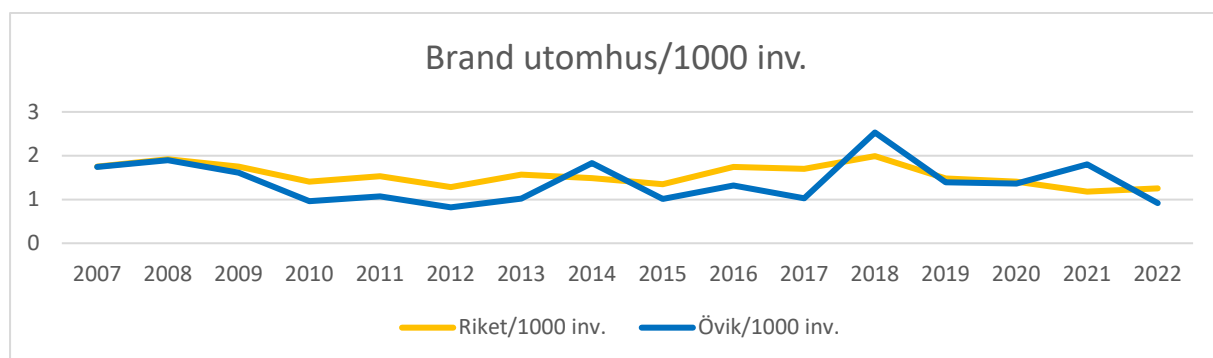
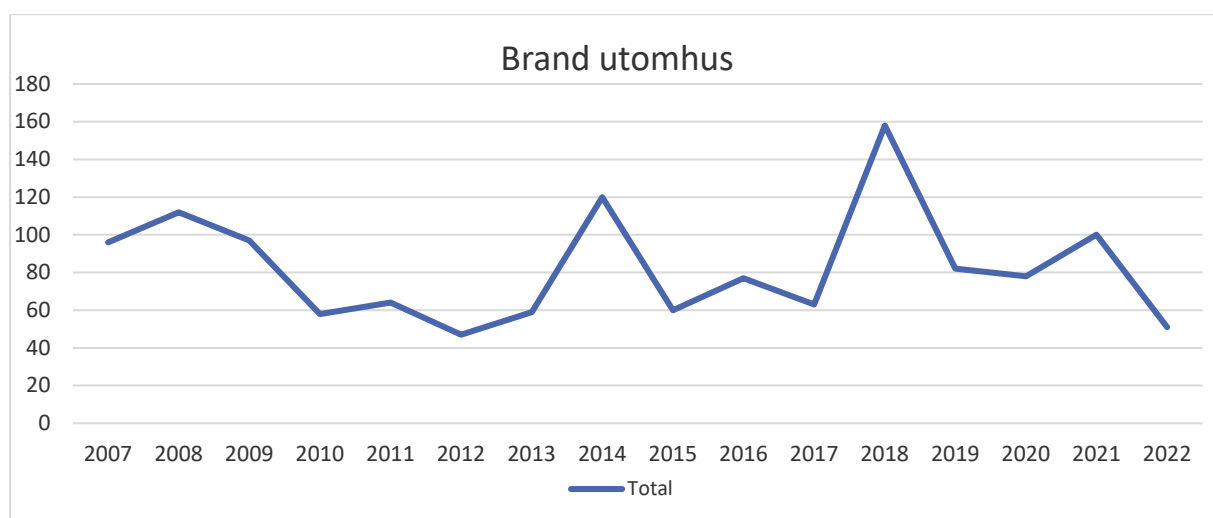
Dödsbränderna sker i de allra flesta fall i boendemiljö, ofta är det äldre personer, och/eller handikappade, samt ofta i samband med alkohol eller andra droger. Vilket gör att dessa personer kan ha svårt med egen utrymning.

4.3 Brand utomhus

Brand utomhus innefattar alla typer av tillbud och bränder som inte inträffar i byggnader, dvs. allt från brand i papperskorg till bilbränder och skogsbränder. De vanligaste händelserna är bränder i fordon, skog och mark samt olika typer av avfallskärl.

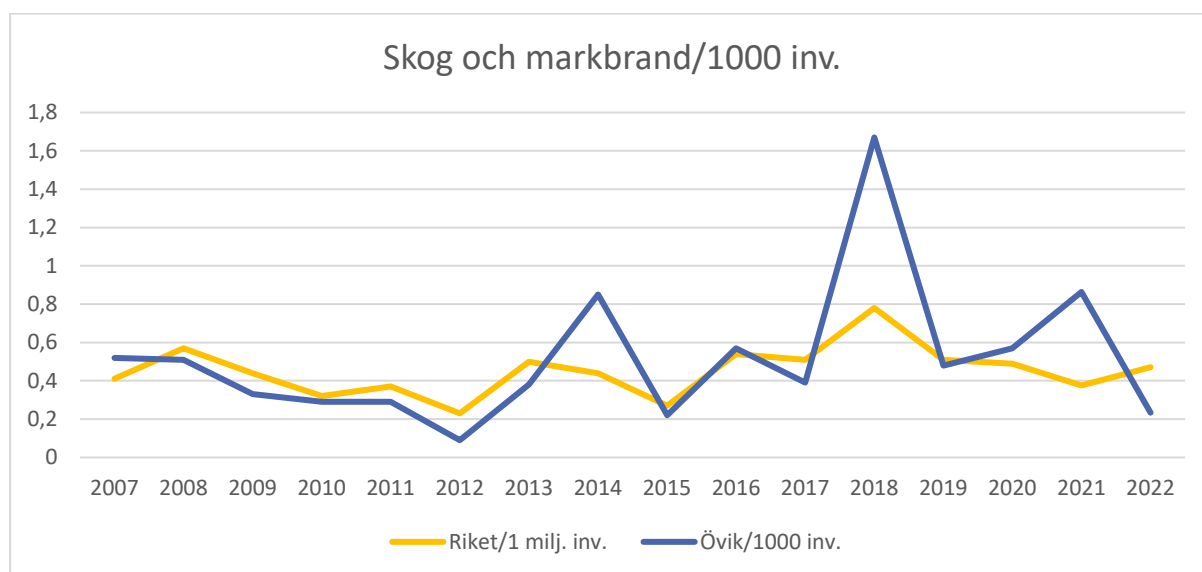
Antal händelser för brand utomhus har från 2007 fram till 2022 legat mellan 50-160/år. Antal bränder i genomsnitt/1000 invånare är 1,39 för Örnsköldsvik, och 1,55 för hela riket. Under somrar med bra väder ökar antalet bränder utomhus, företrädesvis mark- och skogsbränder därav den stora skillnaden i antal händelser över tid.

4.3.1 skog- och markbränder

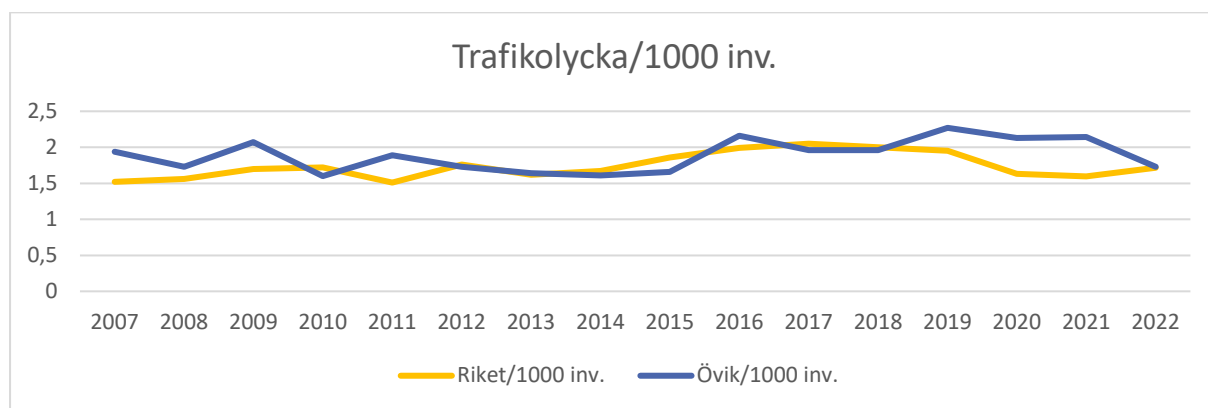
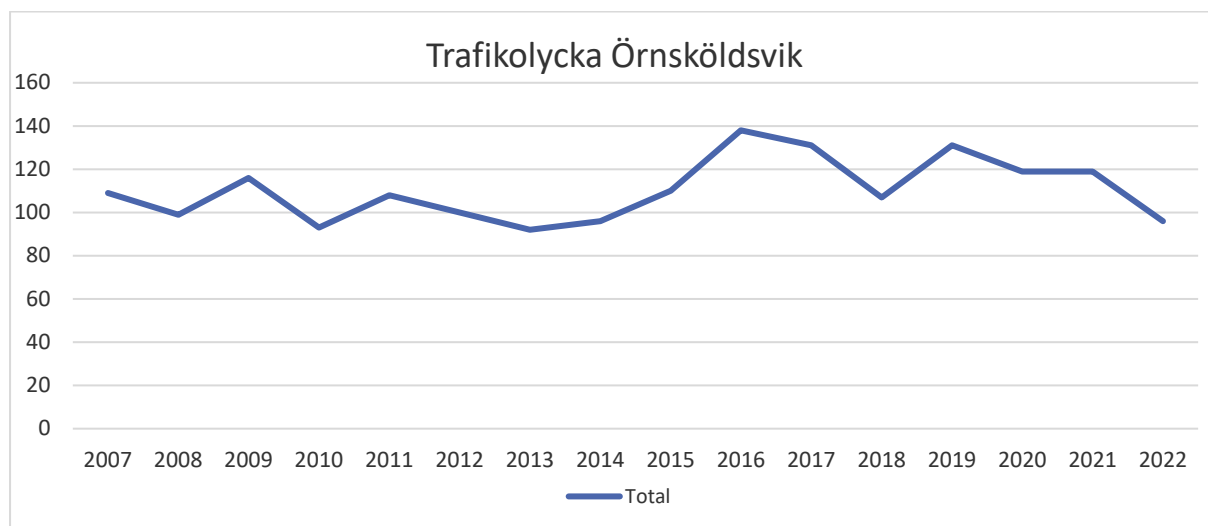
Brand i skog och mark är väldigt väderberoende, vid torr och varm väderlek blir det markant ökning av antalet händelser. Somrarna 2008, 2014 och framför allt 2018, hade kommunen ovanligt många bränder. Några av bränderna påverkade organisationen i flera dagar. Antal bränder i genomsnitt per 1000 invånare/år är i Örnsköldsvik 0,52, jämfört med övriga Sverige som har 0.45.

4.4 Trafikolyckor

I Örnsköldsvik har vi haft mellan 100-140 trafikolyckor/år under perioden 2007 – 2022. Vilket ger 1,89 /1000 invånare, jämfört med riket i övrigt som har 1,74/1000 invånare. Örnsköldsvik ligger något högre i den nationella statistiken. Flertalet av olyckorna händer under den mörkare delen av året.

Fördelningen av olyckorna sker främst efter de tre stora vägarna i kommunen. Det vill säga E4, väg 348 och 352.

4.5 Olyckor med farliga ämnen

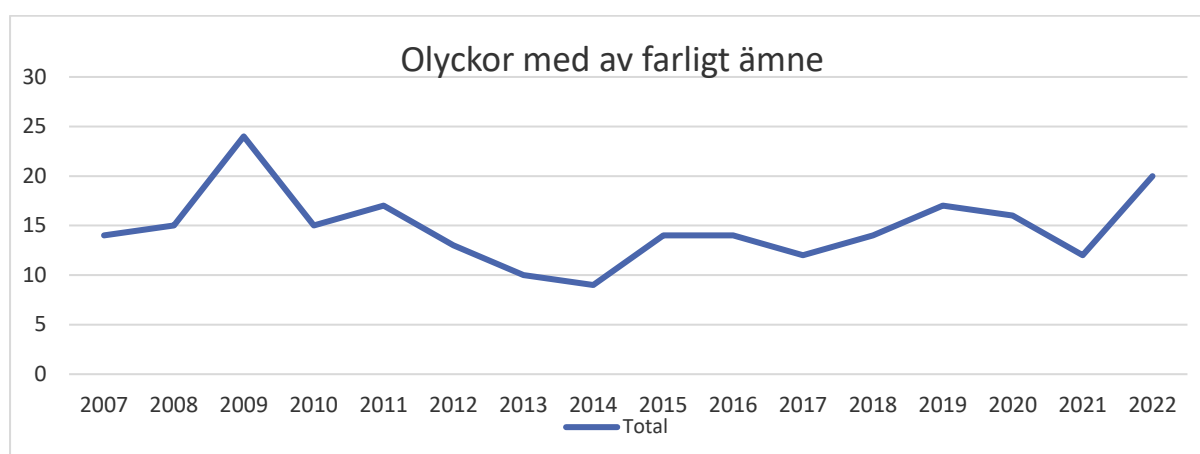
Kategorin olyckor med farliga ämnen har fram till 2022 haft två underkategorier. ”Begränsat utsläpp av drivmedel eller olja”, samt ”utsläpp av farligt ämne”. From 2022 har dessa ändrats till ”Annat larm om utsläpp utan risk för skada”, ”Annat utsläpp eller fara för utsläpp av farligt ämne”, ”Automatiskt gaslarm utan utsläpp” och ”Begränsat läckage av drivmedel, olja eller motsvarande”.

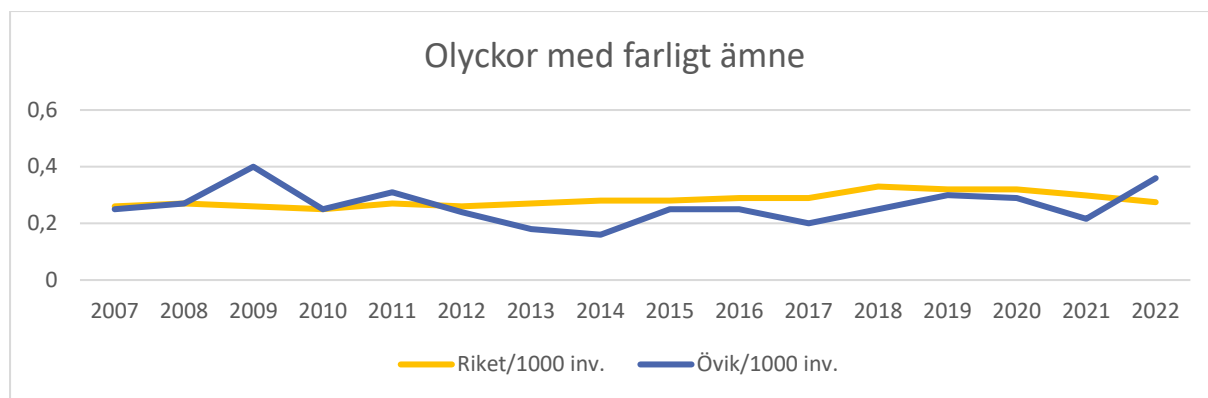
De flesta händelserna omfattar ”Begränsat läckage av drivmedel, olja eller motsvarande”. Trots den kemikalietyngda kommunen som Örnsköldsvik är, så ligger Örnsköldsvik i linje med genomsnittet i riket i antal händelser. Örnsköldsvik har 0,26/1000 invånare, riket har 0,28/1000 invånare.

Både kommunen och landet i övrigt har relativt få insatser med farliga ämnen inblandade. Det ska ses positivt för konsekvenserna vid en händelse kan bli stora, både vid transportolyckor och olyckor under produktion. Det kan få stora konsekvenser för samhället.

Inom Örnsköldsviks kommun finns många industrier och verksamheter som hanterar olika typer av farliga ämnen i sin produktion. Vid en händelse med spridning av farliga ämnen kan det finnas behov av evakuering/inrymning av boende inom riskområdet. Flertalet ämnen kan ge upphov till skada på hälsa, och i värsta fall till dödsfall. Det kan även finnas behov av omfattande sanering efter utsläpp av farliga ämnen.

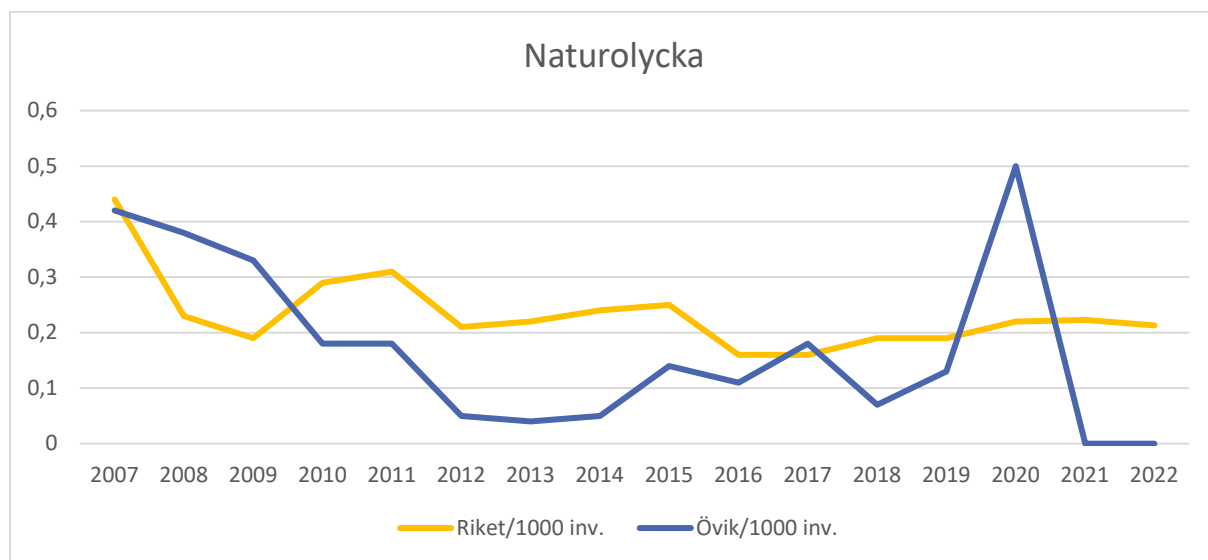
E4 passerar idag genom centrala Örnsköldsvik med uppemot 22 000 fordon per dygn, varav cirka 250 av dessa är farligt gods transporter. Huvudsakliga transportvägarna för farligt gods inom länet är E4, riksväg 335, riksväg 348 samt riksväg 352. Transport av farligt gods sker även på mindre vägar, på järnvägssträckor som passerar genom kommunen samt via sjöfart till kommunens hamnar. Den vanligaste typen av farligt gods som transporteras genom länet utgörs av olika petroleumprodukter, som i huvudsak är brandfarliga. Även betydande mängder frätande och oxiderande ämnen, samt gaser transporteras genom länet.

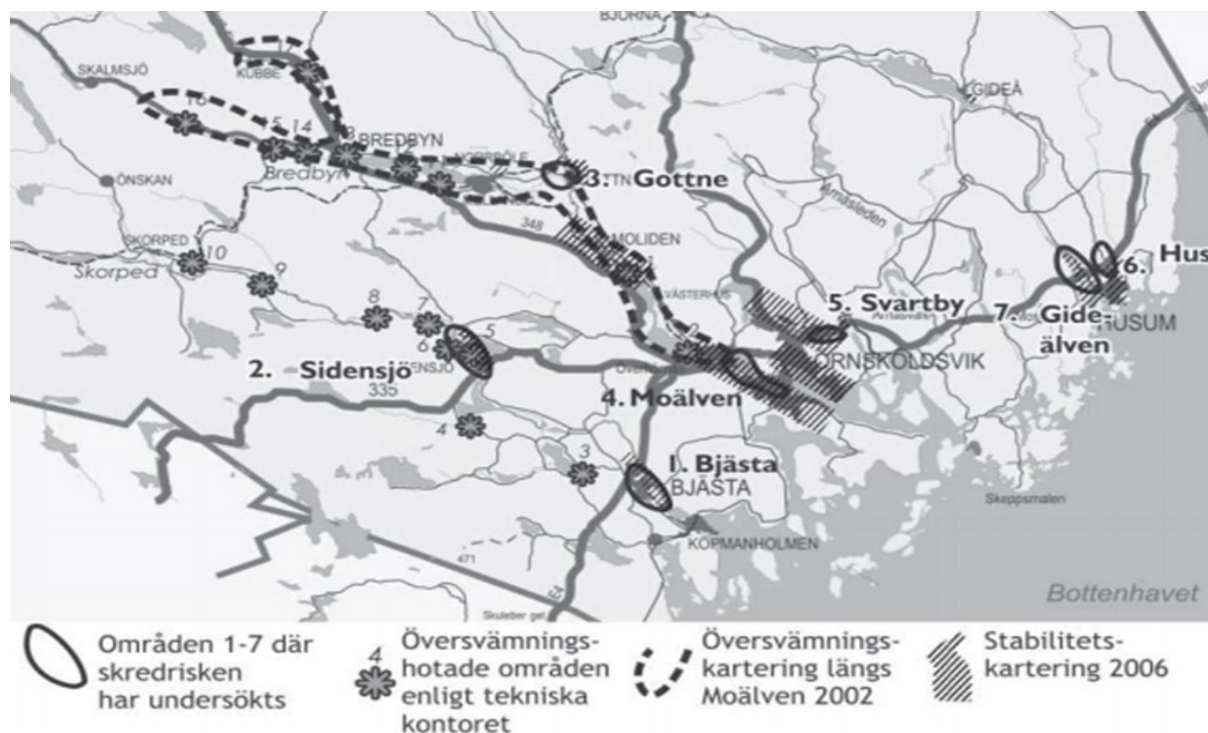
4.6 Naturolycka

Kategorin naturolyckor innehåller fyra underkategorier. ”Stormskada”, ”Ras, skred och slamström”, ”Översvämning vattendrag” och ”Annan vattenskada”. Statistiken för naturolyckor i Örnsköldsvik ligger under den genomsnittliga statistiken i riket. 2020 var det en topp då det regnade väldigt mycket på kort tid, vilket resulterade i många larm om översvämningar i naturen och vatten i källare. Däremot åren 2021 och 2022 var det inga naturolyckor. Händelserna i Örnsköldsvik ligger på 0,17/1000 invånare, riket ligger på 0,23/1000 invånare.

4.6.1 Ras, skred och översvämningsrisker

Detaljerad information om de ras, skred och översvämningsrisker som finns i Örnsköldsviks kommun finns beskrivna i kommunens översiktsplan. Bilden nedan visar på var dessa risker är geografiskt placerade i kommunen.

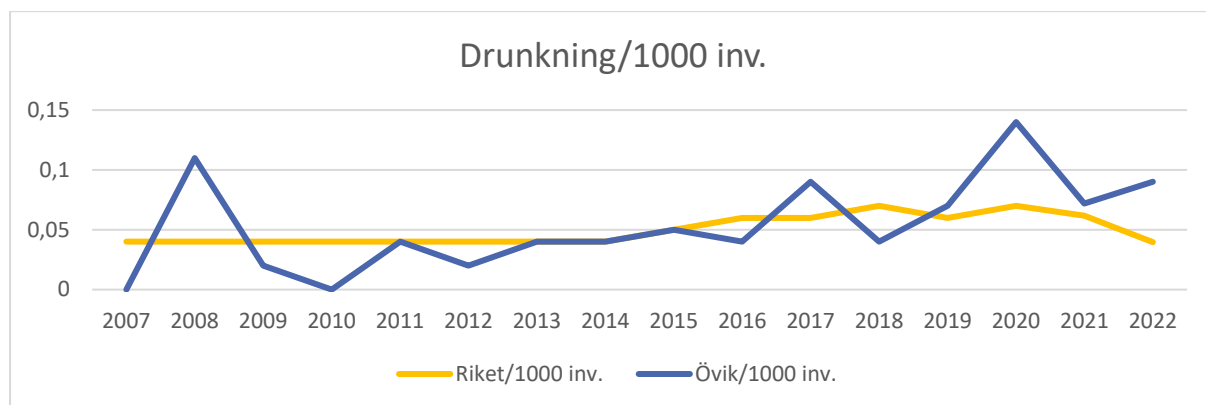
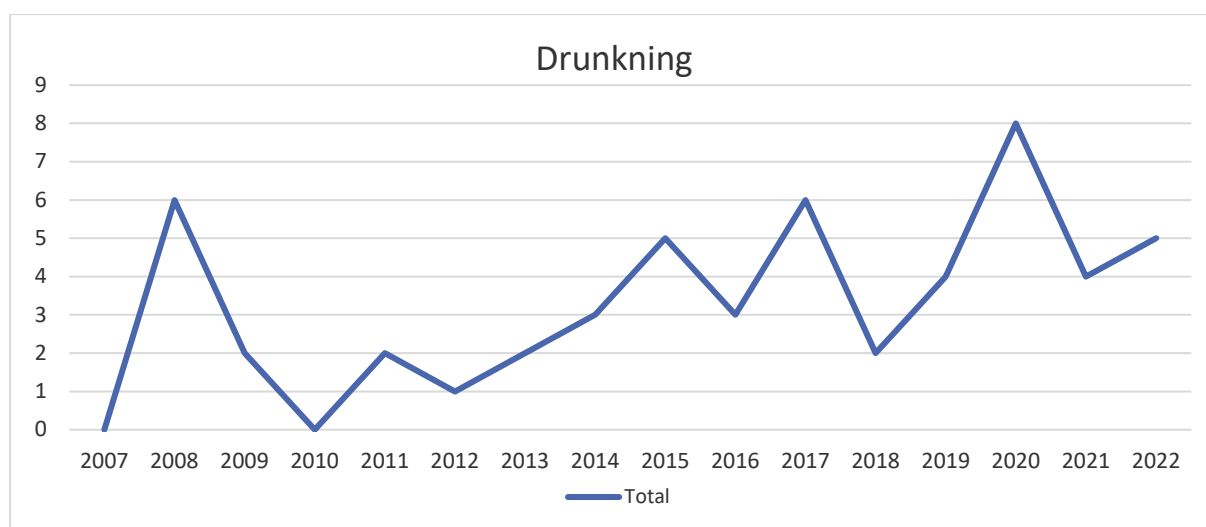

Källa "Översiktsplan 2012 Örnsköldsviks kommun

4.7 Drunkning

Händelser med drunkning/drunkningstillbud ligger som riket mellan åren 2007-2022. 0,05 drunkningstillbud/1000 invånare. Med så få händelser/år är det svårt att utläsa någon trend, det finns ingen topp under det varmaste somrarna, som det gör med skogs- och markbränder. Däremot har det varit en markant ökning under sommaren 2020. Bakgrund till det är svårt att hitta i statistiken, men en bidragande faktor kan vara pandemiåret. Männskor har varit mer ute i naturen längs havsbandet eller på sjöar.

Nationell statistik för 2020 visar att en stor andel av de människor som skadades eller omkom på grund av drunkning helt saknade flythjälpmedel.

5 Värdering

I föregående avsnitt behandlades övergripande de risker som identifierats inom kommunens område. Dessa risker har vidare analyserats i tidigare nämnda riskanalys. Riskanalysen tillsammans med kompletterande statistik för åren 2007 – 2022 ligger till grund för denna värdering.

Riskbilden i Örnsköldsviks kommun är starkt kopplad till den tunga industrin. En händelse på någon av de större industrierna har potential att bli en allvarlig olycka, även om sannolikheten för händelsen bedöms som låg. Infrastrukturen med E4, järnväg, tunnlar, flygplats och hamnar innebär att det finns en ökad sannolikhet för olyckor. De många industrierna innebär även att transporter av farligt gods till och från dessa är vanliga, och det bedöms finnas en förhöjd sannolikhet för olycka med farligt gods.

Värt att nämna är också att det inom Örnsköldsviks kommun sker många satsningar och nyinvesteringar inom flera större företag, vilket i sin tur får påverkan på kommunens riskbild.

Statistiken visar att Örnsköldsvik följer snittet i riket sammantaget på de händelsetyper som finns beskrivna i handlingsprogrammet. Några av händelsetyperna ligger Örnsköldsvik högre, och på andra lägre.

En analys av riskbilden samt olycksstatistik har genomförts. Nedan följer en sammanställning av de risker och områden som räddningstjänsten måste prioritera och arbeta vidare med.

5.1 Dödsbränder

Brand i byggnad är en av de mest frekvent förekommande händelser som räddningstjänsten hanterar. När det gäller brand i byggnad med dödlig utgång har kommunen ett högre utfall än riksgenomsnittet under perioden 2007-2022. Här behöver kommunen genom utbildning, information och rådgivning, stärka den enskildes kunskap och förmåga för att på detta sätt minska antalet som omkommer i bostadsbränder.

5.2 Skogsbränder

Av kommunens totala yta består 86,6% av skog. Med förändrad klimatutveckling är det sannolikt att större skogsbränder kommer att bli vanligare. Det speglas även i insatsstatistiken då de torra och varma somrarna visar att räddningstjänsten har en högre andel händelser relaterat till skogsbrand, än medelvärdet i riket. Räddningstjänstens ledningsförmåga vid den här typen av händelser är genom ledningssamverkan Räddningsregion MittNorrland tillsammans med egna resurser god. Räddningstjänstens totala bemanning inom RIB- och heltidsorganisationen möjliggör också en relativt god uthållighet vid längre insatser. Stora skogsbränder kräver dock stora personalresurser och ofta räcker inte den egna personalen till. Som ett komplement till anställd personal har räddningstjänsten 30 skogsbrandvårn fördelat över kommunens geografiska område. Totalt ingår ca: 300 personer. Hur denna resurs ska nyttjas på bästa sätt i organisationen behöver utredas vidare.

5.3 Geografiska förutsättningar och befolkningsutveckling

Örnsköldsviks kommun är Sveriges tionde största kommun till ytan. För att möjliggöra ett likvärdigt skydd utifrån de lokala förutsättningarna finns det i Örnsköldsvik tio strategiskt placerade RIB-stationer för att täcka kommunens geografiska yta. Enligt beräkningarna i befolkningsanalysen i den framtagna insatskartan nås 98% av befolkningen i Örnsköldsviks kommun inom 30 minuter. I vissa av de orter som har RIB-stationer är det en utmaning att upprätthålla fastställd bemanning. En av orsakerna är att det bor få människor på orten, samt att det på vissa av orterna finns få arbetstillfällen,

vilket gör att delar av befolkningen pendlar till jobbet. Den förväntade befolkningsutvecklingen för de personer som är i arbetsför ålder ser generellt ut att minska. Sammantaget gör det att räddningstjänsten aktivt behöver arbeta med olika lösningar för att upprätthålla bemanningen på RIB-stationerna.

Utöver de tio RIB-stationerna har räddningstjänsten fem räddningsvärm. Tre av dessa är placerade i skärgården, och två i inlandet. Syftet med värmen är att minska responstiderna inom sina respektive områden. Öarna i vår skärgård utgör en extra utmaning då dessa behöver nås med båt. Där har räddningsvärmen en extra viktig uppgift då avstånden i skärgården medför att det tar lång tid för ytterligare resurser att anlända. Problemet blir dessutom ännu större under vinterhalvåret, då tillgången och möjligheten att använda båtar blir väsentligt svårare. Runt om i landet finns det olika lösningar för hur man kan stärka förmågan i de områden som har långa responstider. Inom detta område behöver räddningstjänsten utreda hur ett likvärdigt skydd utifrån de lokala förhållandena ska uppnås, för de områden i kommunen som har längre responstider än 30 minuter.

5.4 Åldrande befolkning

Den förväntade befolkningsprognosen är att åldersgruppen 80+ kommer att öka inom Örnsköldsviks kommun. Troligen kan det öka sannolikheten för allvarliga olyckor i hemmet, då fler äldre spås bo kvar längre i sina bostäder. Här bedömer räddningstjänsten att man behöver öka sina insatser genom information, rådgivning och utbildning för att bidra till att öka samhällets förmåga att stärka brandskyddet för riskutsatta grupper.

5.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Den säkerhetspolitiska situationen har på senare år försämrats och verkligheten präglas nu av en hotbild som ser annorlunda ut än tidigare. Därför måste räddningstjänsten nu mer aktivt arbeta med att stärka förmågan inom detta område. Vad det innebär beskrivs mer under punkt 8.5

6 Mål

LSO är en målstyrd lagstiftning med en övergripande intension om att färre människor ska dö eller skadas och skador på egendom och miljö ska minska. LSO är uppbyggd med ett övergripande nationellt mål samt nationella mål för vardera den förebyggande verksamheten och för räddningstjänsten. Dessa tre nationella mål är:

LSO 1 kap 1 § Bestämmelserna i denna lag syftar till att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor (LSO 1 kap 1 §).

LSO 1 kap 3 § Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt

LSO 1 kap 3a § Förebyggande verksamhet som staten och kommunerna ansvarar för enligt denna lag ska planeras och organiseras så att den effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor samt förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador

2009 fick MSB efter flera tragiska bränder ett uppdrag av regeringen att ta fram nationell strategi hur brandskyddet skulle stärkas genom ökat stöd till den enskilde. I den nationella strategin formulerades visionen ”*Ingen i Sverige ska omkomma eller skadas allvarligt till följd av brand*”. Under 2021 har MSB utvecklat strategin och satt upp nya mål mot år 2030.

De nationella målen i LSO, den nationella strategin för stärkt brandskydd och den riskbild med tillhörande värdering som presenterats i tidigare kapitel ligger till grund för följande övergripande mål som formulerats för räddningstjänstens verksamhet. Målen gäller från 2024 och kommer utvärderas årligen för att se om de har gett effekt och om nya mål ska sättas upp eller befintliga ska revideras. De uppsatta målen utgör de övergripande lokala verksamhetsmål som ska finnas i enlighet med MSB:s föreskrift om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst. För att underlätta uppföljning har ett antal indikatorer kopplats till respektive mål. Indikatorerna i sin tur bryts därefter ner till olika uppgifter i verksamhetsplanen som slutligen leder vidare till olika aktiviteter inom respektive verksamhet. På detta sätt skapas en röd tråd hela vägen från de nationella målen till respektive aktivitet som utförs i verksamheterna.

6.1 Mål 1 – Den enskilde har förmåga att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder samt konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga avgörande. Räddningstjänstens operativa och förebyggande enhet behöver arbeta aktivt med att stärka den enskildes förebyggande kunskap samt förmåga att hantera bränder. Detta är särskilt viktigt i områden där insattiderna är långa eftersom tiden till att någon agerar är avgörande för brandförloppet och den fortsatta händelseutvecklingen. Räddningstjänsten ska genom tillsyn kontrollera att den enskilde har ett skäligt skydd mot brand.

Kommunen har en utveckling gällande en åldrande befolkning och gruppen 80+ är den som förväntas växa mest. Utvecklingen i samhället har även inneburit att många av dessa bor kvar i det egna hemmet. Räddningstjänsten utbildar idag personal inom Valfärd – särskilda boenden, ordinära boenden och LSS.

Indikatorer

- Kunskapsnivån inom brandskydd, hos den enskilde, ska höjas genom utbildning, information och rådgivning. Inom Örnsköldsviks kommun ska räddningstjänsten varje år utbilda och informera minst 4000 personer i enlighet med fastställd utbildnings- och informationsplan.
- Tillsyner ska utföras i enlighet med fastställd tillsynsplan
- Statistik visar på att dödsbränderna i Örnsköldsviks kommun under perioden 2007-2022 har en högre statistik än riket. Räddningstjänsten behöver under perioden ta fram en plan för hur kommunen ska minska antalet dödsbränder, framför allt för utsatta grupper och äldre.
- Under perioden ska räddningstjänsten utbilda personalen inom LSS-verksamheten (Välfärdförvaltningen - daglig verksamhet och boenden), så att de i sin tur kan genomföra utbildning/information till sina brukare.

6.2 Mål 2 – Räddningstjänsten ska ha en god operativ förmåga som är anpassad utifrån riskbilden

Räddningstjänsten ska, anpassad utifrån den lokala riskbilden, ge snabb och rätt hjälp till den som drabbas av olyckor så att skador på människor, egendom och miljö minimeras och när händelserna kräver, samverka med samhällets samlade resurser.

Indikatorer

- Samtlig personal har genomgått det aktuella årets lagstadgade och prioriterade övningar i enlighet med gällande förmågebeskrivning.

6.3 Mål 3 – Räddningstjänsten ska verka för att upprätthålla fastställd numerär inom RIB-organisationen

Räddningstjänsten har inom vissa geografiska områden utmaningar med att rekrytera RIB-personal. Utifrån den förväntade samhällsutvecklingen och demografin riskerar det att bli ännu svårare att rekrytera och bibehålla RIB-anställda med anledning av minskat rekryteringsunderlag. Detta kopplat till befolkningsminskning och åldrande befolkning. För att säkerställa räddningstjänstens förmåga att hantera räddningsinsatser inom kommunens geografiska område behöver personaltillgången säkras.

Indikatorer

- Antalet RIB-anställda som nyanställs ska vara fler än de som slutar sin tjänst.

6.4 Mål 4 – Brandvattenförsörjning

En utredning gällande brandvattenförsörjning i Örnsköldsviks kommun gjordes under 2021 av MIVA och Räddningstjänsten. Utredningen mynnade ut i en rapport som beskriver nuläge, utmaningar samt vad som ska göras för att kommunen ska erhålla en tillfredställande säker brandvattenförsörjning. En brand- och släckvattenplan ska upprättas 2023–2024. Denna ska ligga till grund gällande ansvar, utförande och underhåll av brandpostsystemet samt branddammar.

I väntan på denna gäller det avtal som upprättats mellan MIVA och kommunen (Avtal om tillhandahållande samt drift och underhåll av brandposter).

Indikatorer

- En brand- och släckvattenplan ska vara framtagen under 2024

6.5 Mål 5 – Förmåga landsbygd/skärgård

Under 2019-2020 genomfördes en omfattande analys av räddningstjänstorganisationen i syfte att säkerställa att räddningstjänsten var ändamålsenligt ordnad, enligt kraven i LSO. Utifrån resultatet av utredning genomfördes anpassningar av verksamheten och en utökning av den operativa personalen i Örnsköldsviks centralort. I utredning fanns ett antal avgränsningar, och nedan följer en beskrivning av de områden som inte behandlades i rapporten och som under 2024-2027 behöver utredas vidare.

6.5.1 Räddningsvärn

Hur räddningsvärnen ska nyttjas i organisationen behöver utredas under 2024-2027. Utredningens syfte är att säkerställa att ett likvärdigt skydd utifrån de lokala förutsättningarna uppnås inom det delar av kommunen där responstiderna är höga. Det behöver även utredas om det finns andra arbetsuppgifter som de personer som ingår i räddningsvärnen kan utföra, i syfte att stärka den kommunala krisberedskapen.

6.5.2 Skogsbrandvärn

Det finns idag 30 skogsbrandsvärn i kommunen. Dessa har genom åren endast nyttjats i mindre omfattning. För att kunna säkerställa personalförsörjning vid större och mer omfattande skogsbränder finns det anledning att utreda hur denna resurs ska kunna nyttjas mer effektivt. Det som primärt behöver utredas är skogsbrandvärnens placering, bemanning samt utbildningsnivå. Det behöver även utredas om det finns andra arbetsuppgifter som de personer som ingår i skogsbrandvärnen kan utföra, i syfte att stärka den kommunala krisberedskapen.

6.5.3 Civil Insatsperson (CIP)

Örnsköldsviks kommun är stor till ytan och det är idag ca: 2% av befolkningen som inte kan nås av våra räddningsresurser inom 30 minuter. Som ett komplement till våra befintliga resurser behöver det utredas om förmågan i kommunen kan stärkas genom att implementera konceptet CIP eller liknande lösningar.

6.6 Mål 6 - Räddningstjänst under höjd beredskap (RUHB)

Utifrån det ändrade säkerhetspolitiska läget behöver räddningstjänsten arbeta aktivt med att säkerställa att kraven i lagstiftningen uppfylls. Detta arbete behöver ske i tät samverkan med kommunens enhet för juridik och säkerhetsenhet, Länsstyrelsen Västernorrland samt de räddningstjänstorganisationer som ingår i Räddningsregion MittNorrland.

Indikatorer

- Indikatorerna finns beskrivna i separat dokument.

7 Förebyggande förmåga och verksamhet

Räddningstjänsten ska under perioden arbeta aktivt för att minska antalet olyckor samt förebygga och skadebegränsa bränder som inträffar. Det ska ske genom information, utbildning, rådgivning samt bedriva en tillsynsverksamhet där kontroller görs enligt MSB:s (myndigheten för samhällsskydd och beredskap) föreskrifter § MSBFS 2021:8.

Inom den förebyggande enheten arbetar totalt 8 personer. Några av dessa medarbetare har så kallade kombitjänster där endast en del av arbetstiden läggs inom den förebyggande avdelningens arbete och resterande tid läggs inom räddningsavdelningen. De anställda utgörs av heltidsanställd personal, kombibefäl och kombibrandmän. Den totala arbetskraften på den förebyggande enheten utgörs av 5 tjänster (utbildning ej inräknat).

Inom utbildning har organisationen en och en halv tjänst (150%) som arbetar med att utföra utbildningar till externa kunder (företag, organisationer, etc.) samt till medarbetare inom kommunkoncernen.

7.1 Tillsyn

Räddningstjänsten ansvarar för tillsynen och efterlevnaden av lagen om skydd mot olyckor. Tillsyn sker gentemot den enskildes, dvs. fastighetsägares och nyttjanderättshavares, skyldigheter enligt LSO (2 kap. 2 och 4 §§). Syftet med tillsynen är att verka för ett skäligt skydd mot olyckor inom kommunens område.

Planeringen av tillsynsobjekt/verksamheter utgår ifrån MSBFS 2021:8 föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. I föreskriften anges att tillsyn ska prioriteras vid byggnader och anläggningar som omfattas av ett eller flera av följande kriterier och där tillsyn bedöms vara en effektiv förebyggande åtgärd.

- Frekvensen av bränder eller andra olyckor är hög.
- En brand eller annan olycka medför stor risk för människors liv och hälsa.
- En brand kan innebära stora ekonomiska kostnader eller större påfrestning på samhället.
- En brand eller annan olycka kan innebära stora skador på miljön.
- En brand kan innebära allvarliga skador på kulturhistoriska värden.

Föreskriften anger även vilka typer av byggnader och anläggningar där risken för brand generellt är stor, för dessa ska det finnas en tillsynsplanering. Utöver de byggnader och anläggningar som omfattas av föreskriften ska Räddningstjänsten utifrån sin kunskap om lokala förhållanden även identifiera och ha en planering för tillsynen av andra byggnader och anläggningar där tillsyn ska genomföras.

Tillsyn av anläggningar som beslutas omfattas av skyldigheterna i 2 kap. 4 § i LSO (farlig verksamhet) ska genomföras minst vart fjärde år.

Kompetens för tillsyn

Grunden för att utföra tillsyner enligt LSO i Örnsköldsviks kommun är MSB:s utbildning "Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A" (eller likvärdig utbildning).

För att utföra tillsyner på byggnader och anläggningar i högre omfattning bör man ha genomgått MSB:s utbildning "Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B" (eller likvärdig utbildning).

För tillsyner på "Farlig verksamhet" (klassad av länsstyrelsen enligt LSO 2 kap. 4 §.) bör grunden utgöras av brandingenjörsexamen med påbyggnadsår RUB. Dessa tillsyner bör utföras av ett "team" bestående av brandingenjör och ett högre befäl med god kännedom av organisationens operativa förmåga. Detta är av vikt då tillsynen i stora delar består i att vikta den samlade gemensamma förmågan (verksamhetens och kommunens) att förhindra, förebygga och skadebegränsa en eventuell olycka.

För att hantera tillstånd samt att utföra tillsyn av brandfarliga- och explosiva ämnen enligt lagen för brandfarliga- och explosiva ämnen (LBE) bör grunden vara lägst "Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet A" samt MSB:s kompletterande utbildning "Tillsyn och tillstånd enligt Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)" eller "Tillsyn och annan olycksförebyggande verksamhet B"(eller likvärdig utbildning).

Taxa

Kommunstyrelsen fastställer årligen taxan för tillsyn enligt 2 kap. 2 § LSO. Taxorna redovisas på kommunens hemsida. För tillsyn av farlig verksamhet enligt 2 kap. 4 § LSO får ingen avgift tas ut.

7.2 Stöd till den enskilde

Räddningstjänsten har ett ansvar att underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. I begreppet underlätta ingår information och rådgivning, men även utbildning. Generell information och rådgivning sker exempelvis genom telefonrådgivning, riktade insatser, hemsidan, anslag och sociala medier.

Räddningstjänsten ska (om läget tillåter) närvara vid evenemang för att sprida information och svara på frågor. Riktad informationsverksamhet sker till prioriterade målgrupper såsom utsatta samhällsgrupper samt barn och ungdomar.

Räddningstjänsten bedriver en utbildningsverksamhet i syfte att stödja den enskilda organisationen att fullgöra sina skyldigheter enligt LSO. Prioriterade områden är personal inom äldreomsorgen, särskilda boenden, hemtjänsten, skola (personal och elever) samt verksamheter där konsekvenserna i händelse av brand kan bli omfattande.

Örnsköldsviks kommun samt de kommunala bolagen ska vara en förebild i samhället när det gäller att bedriva ett bra SBA (systematiskt brandskyddsarbete) samt hålla en god utbildningsnivå gällande trygghet och säkerhet. En utbildningsplan ska tas fram gällande samtlig personal samt en metod för att möjliggöra en god uppföljning.

7.3 Rengöring och brandskyddskontroll

Hantering av rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO regleras i avtal mellan Räddningstjänsten och Öviks sotningsdistrikt AB. Detta avtal löper ut 2024-12-31. Ny upphandling ska ske under första delen av 2024.

Det finns möjlighet att ansöka om att få rengöra sin anläggning själv, så kallad egensotning, om man har den kompetens som krävs enligt de riktlinjerna för egensotning som Kommunen beslutat om.

Sotningsfristerna, det vill säga bestämmelse om den längsta tiden mellan respektive sotningstillfälle, är fastställd av kommunstyrelsen. Sotningsfristerna överensstämmer till största delen med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll (MSBFS 2014:6).

Taxorna för sotning och brandskyddskontroll är indexreglerade och revideras årligen enligt det sotningsindex som meddelas av SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) och SSR (Sveriges Skorstensfejarmästares Riksförbund). Taxorna återfinns på kommunens hemsida.

En trend är att många av de som byter ut sina ved- och pelletseldade uppvärmningsanordningar vill säkra upp sin värmeanläggning. Det innebär att man installerar braskaminer eller liknande eldstäder i stället. Trenden tyder även på att många vill ta sina vilande lokaleldstäder i bruk igen. Så det totala antalet förbränningsanordningar minskar därför inte så mycket.

7.4 Övriga förebyggande åtgärder

Räddningstjänsten ska kontrollera att föreskrifter, regelverk och lagar efterföljs i samhällsprocessen gällande LSO. Exempel på det är framkomlighet/uppställningsplatser för räddningstjänstens fordon (även höjdfordon), brandvattenförsörjning etc.

7.4.1 Tillträde till byggnad, räddningsvägar samt uppställningsplatser för höjdfordon och bärbara stegar

Tillträde till byggnad

För att räddningstjänsten ska kunna anses ha tillträde till en byggnad bör avståndet mellan uppställningsplats för räddningstjänstens fordon och byggnadens angreppspunkt normalt inte överstiga 50 m. Regelns syfte är att räddningstjänsten ska kunna ställa upp ett släckfordon och att byggnaden sedan ska kunna nås utan orimligt lång slangdragning från släckbilen. Annan tung utrustning som utskjutsstege ska inte heller behöva bäras allt för långa sträckor. Beroende på byggnadens utformning kan det finnas flera angreppspunkter som behöver kunna nås av räddningstjänsten vid en insats. Räddningstjänstens angreppspunkt utgörs normalt av byggnadens huvudentré men kan även bestå av andra ingångar till byggnaden.

En uppställningsplats för räddningstjänsten förväntas vanligtvis kunna vara allmän väg eller motsvarande körbar yta. Om en byggnad placeras så att avståndet mellan byggnadens angreppspunkt och räddningstjänstens uppställningsplats blir för långt krävs att särskild räddningsväg anordnas för att säkerställa räddningstjänstens tillgång till byggnaden.

Räddningsväg

Om gatunätet eller motsvarande inte ger åtkomlighet till byggnaden ska särskild räddningsväg anordnas. Räddningsväg ska vara skyltad och anpassas för räddningstjänstens fordon med avseende på till exempel fri höjd, marklutning, bredd, svängradie och bärighet så att räddningstjänstens större fordon kan ta sig fram. Eftersom olika fordon kan användas i olika kommuner kan dessa krav variera.

Mått och krav på räddningsvägar i Örnsköldsviks Kommun är:

- Bredd på körbanan: minst 3 m
- Vertikalradie: minst 50 m
- Fri höjd (avser såväl byggnader som växtlighet): 4 m
- Tåla axeltryck: minst 100 kN
- Högsta längslutning: 8 %
- Högsta tvärfall: 2 %

Utöver dessa krav behöver räddningsvägen anpassas efter de svängradier som krävs för räddningstjänstens höjdfordon eller släckfordon. En räddningsväg ska även skyltas för att vägleda

räddningstjänsten samt förses med skyltning som förhindrar att bilar eller andra hinder försvårar framkomsten för räddningstjänsten. En räddningsväg behöver även vinterväghållas.

Räddningsvägens bärighet bör motsvara den för gatunätet. I de fall en räddningsväg eller uppställningsplats passerar över eller är placerad på ett gårdsbjälklag eller annan konstruktion behöver även bärförmågan i gårdsbjälklaget anpassas efter lasten från räddningstjänstens fordon.

Uppställningsplats höjdfordon och bärbara stegar

Enligt BBR avsnitt 5:323 kan räddningstjänsten i vissa fall utgöra en del av utrymningsstrategin från byggnaden genom att räddningstjänstens stegutrustning används som alternativ utrymningsväg. Räddningstjänstens stegutrustning kan, beroende på byggnadens höjd, utgöras av både bärbara så kallade utskjutsstegar och höjdfordon i form av stegbil eller hävare.

För att säkerställa att räddningstjänstens stegutrustning kan användas krävs att tomter utförs så att det är möjligt att ställa upp steg eller höjdfordon intill byggnaden. För höjdfordon krävs att det finns gata eller uppställningsplats som anpassats för höjdfordon inom 9 m från byggnadens yttervägg och de fönster eller balkonger som ska fungera som utrymningsväg. Mått och krav på uppställningsplats för höjdfordon inom Örnsköldsviks Kommun är:

- Fri bredd: minst 6 m
- Fri längd: minst 12 m
- Maximal lutning: 8,5 %
- Samma bärighet som räddningsväg.
- Hänsyn behöver även tas till att höjdfordonet ska kunna resas mot byggnaden utan att hindras av balkonger, träd eller andra hinder.

7.4.2 Skydd mot andra olyckor än bränder

I Örnsköldsviks kommun hade avdelning brand- och säkerhet mellan år 2004-2022 det övergripande samordningsansvaret för kommunens interna säkerhetsarbete. Sedan 2004 har kommunen arbetat aktivt med att förebygga andra olyckor än bränder. Även om brand- och säkerhet hade samordningsansvaret utfördes det faktiska arbetet av de avdelningar i kommunen som hanterade respektive område. Efter 2022 delades avdelningen brand- och säkerhet och hamnade på två olika avdelningar: Avdelningen för räddningstjänst och kommunal alarmeringscentral och avdelningen för säkerhet och juridik. I och med denna uppdelning behöver nuvarande policy för trygghet och säkerhet uppdateras. Arbetet med detta pågår och den uppdaterade policyn kommer att beskriva hur kommunen avser att arbeta med trygghets- och säkerhetsfrågor samt hur ansvar och organisering av arbetet ska ske. Handlingsprogrammet kommer att uppdateras när detta dokument är fastställt.

Exempel på annat olycksförebyggande arbete som bedrivs inom kommunen är trafiksäkerhet och is/vattensäkerhet som samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för, fallprevention som välfärdsförvaltningen ansvarar för och suicidprevention där kommunledningsförvaltningen har ansvaret.

7.4.3 Eldningsförbud utomhus

Ett verktyg för att undvika onödiga bränder i skog och mark är kommuners och länsstyrelseras rätt att föreskriva om eldningsförbud eller andra förebyggande åtgärder, utifrån Lag (2003:778) om skydd mot olyckor. Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot eldningsförbudet kan dömas till böter. Det är därför viktigt att utformningen av eldningsförbudet är både tydligt och rättssäkert. Där är i första hand länsstyrelsen i Västernorrland som utfärdar eldningsförbud inom Västernorrlands län. När behov av eldningsförbud föreligger, ska Länsstyrelsen tillsammans med räddningstjänstorganisationerna i länet genomföra en samordnad bedömning, för att på ett tydligt sätt

informera allmänheten om förutsättningarna för eldningsförbudet. I Örnsköldsviks kommun har även räddningschefen delegation på att besluta om att föreskriva eldningsförbud.

7.4.4 Plan- och byggärende

Räddningstjänsten ska vara sakkunnig och svara på remisser och yttranden gällande brandskyddsfrågor i de plan- och byggärenden bygghandläggarna behöver räddningstjänstens kompetens.

7.4.5 Ordningslagsärenden och serveringstillstånd

Räddningstjänsten ska vara sakkunnig och svara på remisser och yttranden gällande ordningslagsärenden och serveringstillstånd utifrån LSO och LBE.

7.4.6 Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE)

Uppföljning gällande hanteringen av brandfarliga- och explosiva varor är en viktig del i det förebyggande arbetet för att förhindra olyckor. Även uppföljningen av verksamheternas kompetens och lämplighet av att hantera dessa ämnen har aktualiserats alltmer då antalet sprängningar inom kriminella kretsar ökat i Sverige.

Räddningstjänsten har på delegation av kommunstyrelsen ansvaret för tillståndsprövning, tillsyn och godkännande av föreståndare enligt LBE.

7.4.7 Anlagd brand i skolor

Räddningstjänsten har en rapporteringsrutin med bildningsförvaltningen i kommunen där samtliga tillbud och händelser gällande anlagd brand rapporteras. En uppföljning görs med personalen samt att Räddningstjänsten på begäran har ett konsekvensamtal med den som utfört handlingen tillsammans med deras målsman. Anlagd brand är en viktig del i det utbildningspaketet räddningstjänsten utför i årskurs 5 och 8 samt i gymnasiet årskurs 2.

7.4.8 Älvgruppen

Syftet med älvgruppen är att skapa samordning och beredskapsplanering för Nätraån, Moälven samt Gideälven. Länsstyrelsen är sammankallande för denna grupp och räddningstjänsten deltar som sakkunnig gällande frågor inom LSO.

8 Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

8.1 Övergripande

Begreppet räddningstjänst definieras i lagen som “de räddningsinsatser som staten eller kommunerna skall ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljön.” (LSO 1 kap. 2 §). Samhällets skyldighet att ingripa innefattar de olyckor som den enskilde själv, eller med anlitande av någon annan, inte klarar av att hantera.

Förutsättningarna för att den kommunala eller statliga räddningstjänsten ska ingripa är enligt LSO att dessa fyra kriterier ska vara uppfyllda:

- Behovet av ett snabbt ingripande.
- Det hotade intressets vikt.
- Kostnaderna för insatsen.
- Omständigheterna i övrigt.

Skyddet mot olyckor ska, med hänsyn till lokala förhållanden, vara tillfredsställande och likvärdigt. Räddningstjänsten ska planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

8.1.1 Tillgång till egna resurser

Den förmåga räddningstjänsten har för att utföra räddningsinsatser grundar sig på den personella beredskapen och dess kompetens, beredskapens geografiska spridning samt de fordon och materiel som personalen förfogar över. Specialutrustning beskrivs närmare under förmågan för respektive händelsetyp.

Uppgift	Benämning	Resurser	Antal i jour eller beredskap	Anspänning stid	Inställelsetid
Ledning	Vakthavande Räddningschef*	VRC	1 beredskap	90 sek	2 tim. till RC
	Vakthavande befäl*	VB	1 jour	90 sek	90 sek till RC.
	Larm och ledningsbefäl*	LLB	2 jour	90 sek	90 sek till RC
	Regional insatsledare*	RIL	1 beredskap	90 sek	30 min
	Insatsledare	IL	1 jour	90 sek	90 sek
Utrycknings styrkor	Örnsköldsvik heltid	SL/GL + 5	6	90 sek	
	Örnsköldsvik RIB	GL + 4	5	6 min	
	Bjästa	GL + 4	5	6 min	
	Sidensjö	GL + 2	3	6 min	
	Bredbyn	GL + 4	5	6 min	
	Moliden	GL + 1	2	6 min	
	Björna	GL + 3	4	6 min	
	Trehörningsjö	GL + 3	4	6 min	
	Gideå	GL + 2	3	6 min	
	Husum	GL + 4	5	6 min	
	Solberg	GL + 1	2	6 min	

*Gemensamma funktioner för Räddningsregion Mittnorrland

Resursers geografiska utgångspunkt och bemanningsgrad kan variera utifrån verksamhetens behov (t.ex vid övning, eller tillfällig förändring av riskbild). Vid vakanser inom en styrka som leder till en lägre bemanningsgrad ska en bedömning genomföras om åtgärder behöver vidtas. Sådana åtgärder kan vara ökning av bemanning på närliggande station eller förflyttning om så krävs.

Utöver de resurser som anges i tabellen ovan har räddningstjänsten fem räddningsvårn. Dessa är placerade i Remmar, Myckelgensjö samt på öarna Ulvön, Grisslan och Trysunda. Deras huvudarbetsuppgift är att begränsa och bekämpa brand i byggnad samt mark- och skogsbränder.

Inom organisationen finns det också 30 Skogsbrandvårn fördelat över kommunens geografiska område. Totalt ingår ca: 300 personer och deras huvudarbetsuppgift är att bistå räddningstjänsten med att begränsa och bekämpa mark- och skogsbränder.

8.1.2 Tillgång till resurser i samverkan med andra kommuner

Räddningstjänsten i Örnsköldsvik ingår i räddningsledningssystemet Räddningsregion MittNorrland. Förutsättningarna för denna samverkan beskrivs mer ingående under kapitel 8.3, men kortfattat innebär det att de ingående parterna samverkar kring övergripande ledning av räddningsinsatser, där systemet förfogar över samtliga ingående organisationers resurser. Utöver samarbetet inom räddningsregion MittNorrland finns även räddningsavtal med Nordmaling, Bjurholm och Åsele kommun. Dessa beskrivs kortfattat i bilaga A.

Samtliga kommuner som angränsar mot Örnsköldsviks kommun tillämpar utalarmering av räddningsresurser genom dynamisk resurshantering. Det innebär i praktiken att närmaste tillgängliga räddningsresurs larmas oberoende av kommun- eller länsgräns.

8.1.3 Alarmering av räddningsorganet

Räddningstjänsten larmas via nödnumret 112. SOS Alarm kan alltid nå räddningstjänstens resurser på oberoende larmvägar via stationslarm, radio eller över ordinarie telefonförbindelser. För att utalarmering ska ske på snabbaste sätt använder SOS en modern teknisk plattform, DRH (dynamisk resurshantering). Dynamisk resurshantering innebär att snabbaste enhet med rätt kravställd förmåga larmas utifrån position på kartan.

Vid omfattande telestörningar bemannas efter rutin RIB-stationer i det område som berörs. Kommuninvånarna kan då söka upp närmaste RIB-station för att larma 112 via personalen på plats. Detta sker via RAKEL som är ett system som är oberoende av telefontätets funktionalitet.

8.1.4 Brandvattenförsörjning

En utredning gällande brandvattenförsörjningen i Örnsköldsviks kommun gjordes under 2021 av MIVA och räddningstjänsten. Utredningen mynnade ut i en rapport som beskriver nuläge, utmaningar samt vad som behöver göras för att kommunen ska erhålla en tillfredställande och säker brandvattenförsörjning. Utifrån resultatet i utredningen har beslut tagits att Örnsköldsviks kommun ska arbeta fram en brand- och släckvattenplan. En brand- och släckvattenplan ska upprättas 2023–2024. Denna ska ligga till grund gällande ansvar, utförande och underhåll av brandpostsystemet samt branddammar.

I väntan på denna gäller det avtal som upprättats mellan MIVA och kommunen (Avtal om tillhandahållande samt drift och underhåll av brandposter).

Trafik och park inom Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för branddammar och pumplatser.

Brandposter

Kommunen tillhandahåller vatten för effektiv brandsläckning med räddningstjänstens utrustning samt vatten för sprinkleranläggningar där förutsättningar finns. Grundnivån utgörs av publikationen P114 Distribution av dricksvatten.

Kapaciteten ska dimensioneras enligt tabellen nedan.

Typ av bebyggelse	Brandpostuttag (l/s)	Sprinklerflöde (cirkavärde) l/s
Bostadshus med högst fyra lägenheter och högst tre våningar	10	3 ¹
Övriga bostadshus med högst tre våningar	10	7 ¹
Bostadshus med högst åtta våningar	20	7 ¹
Bostadshus med mer än åtta våningar eller vårdinrättningar där människor behöver hjälp att lämna byggnaden.	20	10 ¹
Verksamheter med låg brandbelastning Exempel: Betongindustri	10	10 ²
Verksamheter med normal brandbelastning Exempel: Kontor, skolor, hotell, sjukhus, metallindustri	20	15 ²
Verksamheter med hög brandbelastning Exempel: Köpcentra, varuhus, bilverkstäder	40	30 ²
Verksamheter med exceptionell brandbelastning	- ³	- ⁴

Exempel: Lager, oljehantering, bussgarage		
---	--	--

¹ Flöden vid dimensionering av boendesprinkler enligt SS-EN16925 och BBR

² Flöden vid dimensionering av vattensprinkler enligt SS-EN 12845

³ Brandpostuttag bestäms i samråd med räddningstjänsten

⁴ Sprinklerflöden bestäms i samråd med SS-EN 12845, ofta över 50 l/s

Vatten från branddammar och vattentag

I de fall tillräcklig mängd vatten för brandsläckning inte kan fås med hjälp av brandposter ska branddammar eller vattentag anordnas. Utformning av dessa sker i samråd med räddningstjänsten. Ansvar för att anordna branddammar ligger på fastighetsägare eller kommunen och bestäms i det enskilda fallet.

Vatten för sprinkleranläggningar

För att möjliggöra ett bra brandskydd i befintliga byggnader samt vid nybyggnation ska kommunen verka för bra förutsättningar för anslutning av sprinkler till kommunens vattenledningsnät där det är förenligt med va-anläggningens huvudsakliga ändamål. Vid dessa fall skall avtal upprättas mellan VA-huvudmannen och fastighetsägaren.

I Örnsköldsviks kommun bör förutsättningar finnas i alla nya områden för bostäder för att ansluta en sprinkler i riskklass L enligt SBF 120, regler för automatiskt vattensprinklersystem vilket innebär ett flöde på ca 10 l/s vid 3 bar. Exempel på verksamheter i riskklass L är gruppboende, förskolor och andra boendeformer.

I nya områden för verksamheter där exempelvis skolor kan vara aktuella att bygga bör förutsättningar finnas för att ansluta en sprinkler i riskklass N1 enligt SBF 120, regler för automatiskt vattensprinklersystem vilket innebär ett flöde på 20 l/s vid 4 bar.

I befintliga områden bör ovanstående förutsättningar vidmakthållas. Vid anslutning av sprinkler till kommunens vattenledningsnät ska åtgärder vidtas av ägaren till sprinkleranläggningen för att säkerställa hög säkerhet mot föroreningar. Exempel på lösningar är:

- Rutiner för spolning av servisledning
- Kontrollerbar backventil med rutiner för kontroll
- Larmventil med trycklös kammare

Ansvar

För att klara vattenförsörjning för brandsläckning enligt ovan har MIVA, Trafik och Park samt Räddningstjänsten följande ansvar.

MIVA ska:

En brand- och släckvattenplan ska upprättas 2023-2024. Denna ska ligga till grund gällande ansvar, utförande och underhåll av brandpostsystemet.

I väntan på denna gäller det avtal som upprättats mellan MIVA och kommunen (Avtal om tillhandahållande samt drift och underhåll av brandposter).

Trafik och Park ska:

- Ajourhålla kartdatabas för branddammar
- Ansvara för säkerheten i och omkring av kommunen ägda branddammar (i väntan på den brand- och släckvattenplan som ska upprättas)
- Uppställningsplatser för pumpar samt andra anordningar för brandvattenförsörjning
- Ansvara för att vattentag är tydligt utmärkta

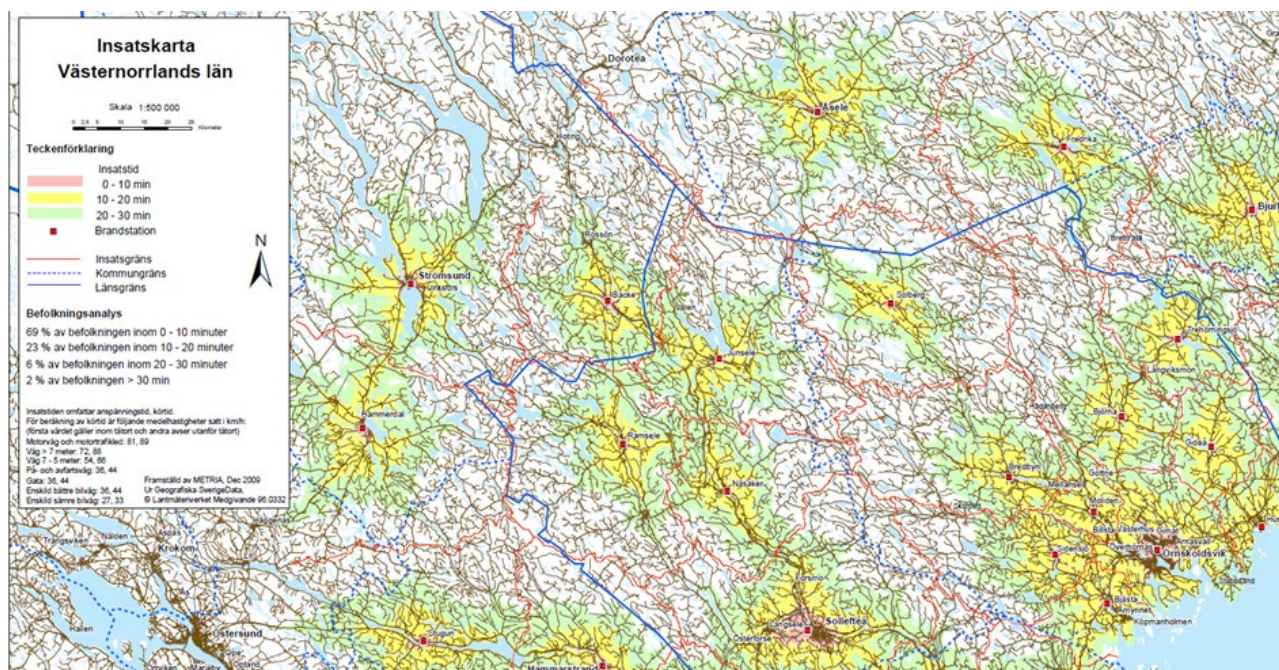
Räddningstjänsten ska:

- Förfoga över tre vatteneenheter med personal för vattenförsörjning
- Förfoga över en slangutläggare med personal för vattenförsörjning från branddammar
- Förfoga över motorsprutor för vattenförsörjning från öppet vatten
- Förfoga över räddningsenheter för vattenförsörjning från brandposter
- Meddela MIVA vid större vattenuttag i brandposter
- Inventera pumpplatser inom kommunen

8.1.5 Tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid)

Responstid kan delas upp i tid från mottaget 112-samtal till larmning av räddningstjänsten (larmhanteringstid) samt anspänningstid, körtid och tid för att påbörja insats (insatstid).

Insatstiden påverkas av vägvstånd, byggnadsutformning och verksamhetstyp. Den är ett grovt mått på den tid det tar för första fordon från larm till första släckangrepp/livräddning på skadeplats. Dessa tider har tidigare legat till grund i samhällsplaneringen för bebyggelsens utformning och verksamhet. Fortsatt ligger insatstiden till grund för i vilken utsträckning räddningstjänstens resurser kan anses vara en del av det byggnadstekniska brandskyddet, främst vad gäller utrymning via räddningstjänstens stegutrustning. För att visualisera insatstiderna används en framtagen insatskarta, med zoner i intervall om 10 minuter.

Källa: Lantmäteriverket

Befolkningsanalysen visar att räddningstjänsten når ca 69% av kommuninvånarna inom 10 minuter, 92% inom 20 minuter och 98% inom 30 minuter. Analysen bygger på insatstid i kombination med SCB:s befolkningsstatistik.

8.1.6 Överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder

Inom kommunens område finns fem räddningsvärn. Vid räddningsinsatser där räddningsvärnen har kortast responstid larmas dessa via SMS-larm. De tas då in via tjänsteplikt enligt LSO.

8.1.7 Samverkan med andra aktörer

Räddningstjänsten har i olika omfattning en samverkan med flera aktörer som Länsstyrelsen, Region Västernorrland, Trafikverket, Kustbevakningen, Sjöräddningssällskapet, Försvarsmakten och Polisen. I bilaga A finns aktuella avtal beskrivna.

8.1.8 Varning och information till allmänheten

Vid allvarlig fara eller risk för allvarliga störningar i samhället kan allmänheten snabbt varnas och informeras genom ett så kallat viktigt meddelande till allmänheten (VMA). Räddningstjänsten kan aktivera VMA inom Örnsköldsviks kommun genom kommunens alarmeringscentral eller SOS Alarm. Ett VMA sänds alltid i radio och TV, vid vissa tillfällen kompletteras varningen även 7 sek 14 sek 7 sek 14 sek 7 sek genom att ljudsändare utomhus ("Hesa Fredrik") används. Utomhussignalen följs alltid av information i radio och TV. VMA-information kan även spridas via fast och mobil telefoni områdesvis.

Efter att ett VMA har sänts ut kan allmänheten söka vidare information på till exempel webbplatsen Krisinformation.se, informationsnumret 113 13 eller på kommunernas webbplatser. Utrustningen i utomhusvarningssystemet ägs av staten medan räddningstjänsten ansvarar för drift och underhåll och är användare av systemet.

Information om signalen "Viktigt meddelande" ska finnas på kommunens webbplats. Vidare ska information ges genom räddningstjänstens försorg i samband med studiebesök, informationsträffar och utbildningar.

8.2 Beskrivning per olyckstyp

I detta kapitel följer en beskrivning av räddningstjänstens förmåga för de händelsetyper som riskanalysen visat vara relevanta ur ett dimensionerande perspektiv. Alla händelsetyper ingår i olika funktionsområden där det finns en person som ansvarar för att planera och organisera verksamheten för att både upprätthålla och utveckla förmågan till räddningsinsats. Räddningstjänstens funktionsområden är:

- Brand
- Brand Övrigt
- Räddning
- Farliga ämnen
- Larm och Ledning

I samband med en händelse bedömer räddningstjänsten vilken effekt som eftersträvas för att påverka ett händelseförlopp. För att uppnå dessa effekter behöver uppgifter genomföras i syfte att ha positiv effekt på händelseförloppet – så kallade nyckeluppgifter. Av dessa nyckeluppgifter är vissa sådana som är viktiga för att omedelbart begränsa det fortsatta olycksförloppet direkt i samband med att räddningstjänstens första enheter anländer till olycksplatsen. Andra nyckeluppgifter är centrala för att bryta hela skadeförloppet. Sambandet mellan förmåga, uppgifter och effekt kan beskrivas enligt bilden nedan.

8.2.1 Brand i byggnad

Förmågan att hantera mindre omfattande bränder i byggnader finns på räddningstjänstens samtliga stationer i varierad förmågegrad. Stationerna är dock inte dimensionerade för att på egen hand kunna hantera alla typer av scenarion vilket medför att räddningsinsatsens karaktär avgör i vilken omfattning förstärkande resurser krävs för att möta hela hjälpbehovet. Omfattande eller komplicerade händelser kräver ofta samverkan med andra räddningstjänster, organisationer och myndigheter för att helt kunna hanteras.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	<i>Inledningsvis begränsa skadeförloppet</i>	<i>Bryta skadeförloppet helt</i>	
<p>Personer som vid räddningstjänstens ankomst till skadeplatsen befinner sig i drabbad brandcell ska på ett effektivt och skyndsamt sätt undsättas.</p> <p>Personer som befinner sig nära ansluten till brandutsatt brandcell ska skyndsamt utrymmas eller inrymmas</p> <p>Efter räddningstjänstens ankomst till skadeplats ska brand och rök inte spridas till oberoende brandceller.</p> <p>Då byggnaden endast består av en brandcell ska brandskadorna begränsas till det/de utrymmen som vid ankomst redan var drabbade av brand.</p>	<p>Skapa tillträde till brandutsatt utrymme.</p> <p>Skapa förutsättningar för utrymning</p> <p>Påbörja brandsläckning</p> <p>Akut omhändertagande</p>	<p>Undsätta personer i brandutsatta utrymmen.</p> <p>Begränsa brandspridning</p> <p>Akut restvärde</p>	<p>Släckbil</p> <p>Höjdfordon</p> <p>Tankbil</p> <p>Stegar</p> <p>Rökskydd</p> <p>Motorspruta</p>

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörn- ingsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 3	2										
Nivå 2						1	1				
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Specialresurser
Dörrforcering	Rökdykning i bostadsmiljö när bemanningen är tillräcklig ¹	Rökdykning i mer komplicerad riskmiljö ²	Tankbilar
Utrymning med hjälp av utskjuts- eller skarvstege	Vara en del av större rökdykarorganisation i mer komplicerad riskmiljö	Utrymning med hjälp av höjdfordon	Cafs
Uppbyggnad av slangsystem	Ventilera rökfyllt utrymme		Skärsläckare
Utvändig brandsläckning	Trycksätta rökfyllt utrymme		
Utvändig IR-scanning			

8.2.2 Brand utomhus

Bränder utomhus innefattar en stor variation av händelser, exempelvis brand i avfall och återvinning, fordonsbränder och brand i skog och mark. Mindre omfattande bränder i exempelvis fordon och återvinningscontainrar hanteras av samtliga stationer inom kommunens geografiska område.

Räddningstjänsten har förmåga att med första resurs på plats begränsa och hantera mindre bränder i skog och mark. Vid större bränder i terräng har räddningstjänsten utöver grundläggande förmåga fyra stationer med terränggående fordon med utökade möjligheter till att bygga större slangsystem för att kunna begränsa omfattningen av en brand.

Omfattande bränder i skog och mark ställer stora krav på räddningstjänstens förmåga och en sådan insats kan uppta en stor del av räddningstjänstens resurser. Det ställer också krav på samverkan med andra myndigheter och aktörer, avseende exempelvis MSB:s helikopterresurser, andra nationella förstärkningsresurser samt frivilligresurser. Sammantaget innebär dessa faktorer att det ställs höga krav på ledningskapacitet vid dessa händelser.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Första åtgärder	Åtgärder för att bryta det negativa händelseförloppet	
Brandens utbredning ska vara lokaliserad inom 2 timmar. En skogsbrand ska vara under kontroll, och markägare informeras om ansvaret för efterföljande åtgärder inom 24 timmar.	Lokalisera branden Förmedla aktuell lägesbild Begränsa/fördröja brandspridning genom släckåtgärd	Brandsläckning Vattenförsörjning Samverkan med andra aktörer Säkra kanterna Eftersläckning Tydlighet gentemot markägare i avslut av räddningsinsats avseende behov av efterföljande åtgärder.	Släckbil Tankbil Motorsprutor Terrängfordon Drönare Brandslang och armatur

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörn- ingsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 3											
Nivå 2											
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
<p>Lokalisera branden och dess utbredning</p> <p>Förmedla lägesbild till övergripande ledning</p> <p>Påbörja släckning i syfte att begränsa brandens spridning.</p>	<p>Uppbyggnad av slangsystem för vattenförsörjning upp till 250 meter från farbar väg.</p> <p>Bedriva släckningsarbete i syfte att säkra brandens kanter</p>	<p>Uppbyggnad av vattenförsörjning oberoende av avstånd från farbar väg.</p> <p>Transport i terräng av personal och materiel</p>

8.2.3 Trafikolycka

Vid trafikolycka har räddningstjänsten förmåga att genomföra livräddande insats, akut omhändertagande, losstagnning av person, säkring mot brand samt begränsa skador på samhällsfunktion och miljö. Vid samtliga trafikolyckor kan räddningstjänsten säkra skadeplatsen, både för egen och andras säkerhet, genomföra enklare stabilisering av fordonet, se till att fordonet är spänningslöst och stabilisera drabbade. Fem stationer har kompetens för att kunna genomföra losstagnning av personer som är fastklämda i en personbil. Kompetens och material för att bedriva avancerad losstagnning samt hantering av tunga fordon finns lokaliserat i Örnsköldsviks centralort.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Första åtgärder	Åtgärder för att bryta det negativa händelseförloppet	
<p>Förhindra följdolyckor</p> <p>Skapa förutsättningar för att kritiskt skadade patienter snabbt ska kunna omhändertas av ambulans.</p> <p>Uppkomna skador på drabbade personer ska inte förvärras</p> <p>Framkomligheten på vägen ska så snart riskbedömningen tillåter det återupprättas</p> <p>Indirekt drabbade personer ska varnas och informeras om olyckan</p> <p>Konsekvenserna av utsläpp av drivmedel eller andra farliga ämnen i samband med trafikolycka ska begränsas. Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa</p>	<p>Avspärning</p> <p>Säkra olycksplatsen mot påkörning och brand</p> <p>Stabilisering av fordon</p> <p>Akut omhändertagande</p>	<p>Skapa säker arbetsplats</p> <p>Losstagnning</p> <p>Förhindra eller begränsa utsläpp</p> <p>Skapa framkomlighet förbi skadeplatsen</p> <p>Sanering vägbana</p>	<p>Buffertfordon</p> <p>Losstagningsutrustning</p> <p>Utrustning för stabilisering av tunga fordon</p> <p>Länsresurser för tung räddning</p>

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörn- ingsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 4											
Nivå 3											
Nivå 2											
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
<p>Spärra av väg</p> <p>Varna andra trafikanter</p> <p>Säkra mot brand</p> <p>Stabilisera lätta fordon</p> <p>Skapa tillträde till patient</p> <p>Akut omhändertagande av skadad person</p> <p>Hantera glas och verktyg så att inte egen personal eller patienter skadas.</p> <p>Snabbt uttag av kritiskt skadad patient.</p> <p>Uttag av patient på ett säkert sätt</p>	<p>Losstagnning av fastklämd patient</p>	<p>Säkra och stabilisera tunga fordon</p> <p>Genomföra avlastningslyft av tunga fordon</p> <p>Skapa tillträde till, och evakuera tunga fordon</p>	<p>Genomföra dellyft av tunga fordon.</p> <p>Losstagnning tunga fordon</p>

8.2.4 Drunkning

Samtliga av räddningstjänstens stationer ska kunna undsätta en nödställd med frälsarkrans eller kastlina. Utifrån geografisk lokalisering har fem stationer tillgång till båt. Två stationer har förmåga att utföra ytlivräddning.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Första åtgärd	Åtgärder för att bryta det negativa händelseförloppet	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa och liv	Lokalisera nödställd Ytlivrädda Transport på vatten Samverkan med andra aktörer	Akut omhändertagande	Båt Hansabräda Överlevnadsdräkt Värmekamera Drönare

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörningsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 4											
Nivå 3											
Nivå 2											
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Nivå 4
Lokalisera nödställd eller senaste observerade position Undsätta nödställd med frälsarkrans eller kastlina	Undsätta nödställd med mindre båt utan motor	Undsätta nödställd med mindre båt med motor	Ytlivräddning

8.2.5 Olycka med farliga ämnen

Vid olyckor med farliga ämnen har räddningstjänsten förmåga att utföra livräddning, personsanering, mindre skadebegränsande åtgärder samt inrymma och utrymma områden och byggnader. Räddningstjänsten kan även hantera läckage och utsläpp, indikera vissa farliga ämnen samt släcka bränder i brandfarlig vätska med specialförmåga stationerad i Örnsköldsvik. Förmågebehovet beror inte enbart på utsläppets storlek utan även på ämnets egenskaper och var utsläppet inträffar.

Alla stationer har en viss förmåga att hantera mindre olyckor eller läckage av farliga ämnen. Samtliga stationer har också förmåga att genomföra livräddning och livräddande personsanering vid mindre olyckor. Första enhet på plats kan spärra av för att säkerställa att personer inte kommer in i ett riskområde. För mer omfattande händelser finns en resurs placerad i Örnsköldsvik.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Första åtgärder	Åtgärder för att bryta det negativa händelseförloppet	
Rädda liv och begränsa skador på människors hälsa Stoppa eller begränsa ett utsläpp för att minska skadans utbredning Förhindra skador på miljön	Undsätta personer som befinner sig i farlig miljö Livräddande personsanering Utrymma eller inrymma personer Varna Avspärning Indikera	Kemdykning Stoppa eller begränsa utsläpp Samla upp spill Sanera	Utrustning för: <ul style="list-style-type: none"> • Kemdykning • Livräddande personsanering • Sanering av personal och utrustning • Pumpning • Indikering • Uppsamling • Absorption Länsar Tankfordon Drönare

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörn- ingsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 3											
Nivå 2											
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Identifiera ämnen Tolkning av beslutsstöd Livräddande insats Livräddande personsanering Avspärning Ut- eller inrymning Uppsamling begränsad mängd	Indikering	Pumpning Kemdykning Impaktering Oljesanering

8.2.6 Naturolycka

När en naturolycka orsakar en följdhandelse som uppfyller kriterierna för räddningstjänst gäller förmågan för den inträffade följdhandelsen. I ett akut läge ska de övergripande ledningsfunktionerna inom Räddningsregion MittNorrland ha förmåga att tolka vädervarningar samt faktiska skeenden vid extremt väder, för att kunna förhindra olyckor samt prioritera och vidta relevanta skadebegränsande åtgärder innan olyckor inträffar. Vid överhängande fara kunna ge relevanta varningar i syfte att minimera risker för person-, miljö- och egendomsskador. I detta ligger också att ha en förståelse för att klimatförändringar succesivt gör extremt väder alltmer riskabelt även på våra breddgrader. Behovet av samverkan med samhället i övrigt kan bli påtagligt och det inte minst i samband med situationer som kräver evakueringar av människor.

Effekter som ska uppnås	Nyckeluppgifter		Nyckelresurser
	Första åtgärder	Åtgärder för att bryta det negativa händelseförloppet	
<p>Vid överhängande fara kunna ge relevanta varningar i syfte att minimera risker för person-, miljö- och egendomsskador.</p> <p>Utrymma riskområden</p> <p>Skapa framkomlighet på vägar genom undanröjning av träd eller liknande</p> <p>Begränsa påverkan på samhällsviktiga funktioner.</p> <p>Förhindra olyckor som riskerar att inträffa till följd av naturolycka.</p> <p>Då naturolyckan orsakar en annan olyckstyp som beskrivs i detta handlingsprogram hänvisas till den effekt som ska uppnås för den specifika olyckstypen.</p>	<p>Varna allmänheten</p> <p>Spärra av</p> <p>Utrymma</p> <p>Förmedla aktuell lägesbild</p>	<p>Invallning</p> <p>Pumpning av vatten</p> <p>Losstagning</p> <p>Transport i terräng och mark</p>	<p>Losstagningsutrustning</p> <p>Motorsågar & andra kapverktyg</p> <p>Stegar</p> <p>Invallningsutrustning</p> <p>Pumpar</p> <p>Terrängfordon</p> <p>Båtar</p> <p>Utrustning för tung räddning</p> <p>Drönare</p>

Förmåga	Övik Heltid	Övik RIB	Moliden	Bjästa	Sidensjö	Bredbyn	Trehörn- ingsjö	Björna	Gideå	Husum	Solberg
Nivå 3											
Nivå 2											
Nivå 1											

Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
Avspärrning och utrymning av riskområden Undanröjande av träd Läns pumpning Förmedla lägesbild	Undsätta nödställda personer i oländig terräng Styra vattenflöden	Räddning vid byggnadsras

8.3 Ledning i räddningstjänsten

8.3.1 Räddningsregion MittNorrand

Räddningschefens ansvar är att hålla en ändamålsenlig ordnad räddningstjänst som kan genomföra effektiva räddningsinsatser inom godtagbar tid. Detta gäller både i stunden och över tid. För att möjliggöra för räddningschefen att uppfylla sitt ansvar i stunden ges ledningssystemet i uppgift att säkerställa ändamålsenlighet och att räddningsinsatser genomförs på ett effektivt sätt.

Ledningssystemet ska inrikta och samordna de ingående räddningstjänstverksamheternas samlade resurser så att verksamheten kan bedrivas med hög kvalitet, professionalism och robusthet i såväl vardagen som vid höjd belastning, kris och krig.

Området som ledningssystemet täcker består av Jämtlands och Västernorrland samt 10 kommuner i Västerbotten och Norrbottens inland benämnt R10.

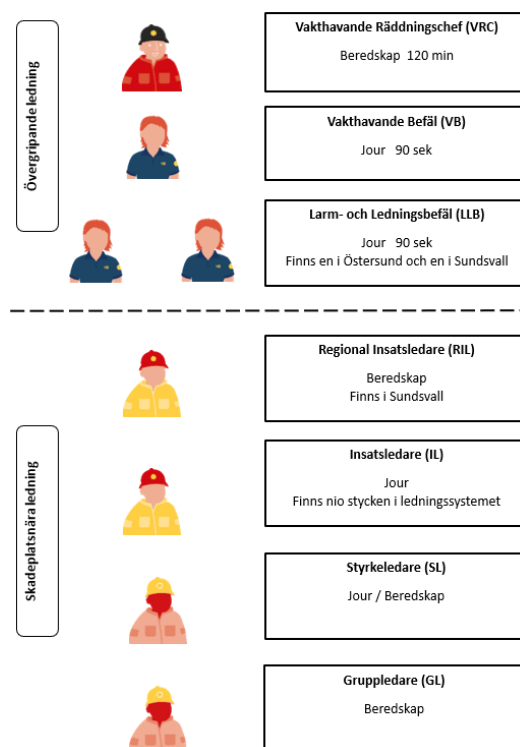
Områdets yta uppgår till drygt 133 000 km², vilket motsvarar cirka 30 % av Sveriges yta, som är indelat i 25 kommuner. Antal innevånare är drygt 420 000 och inom området hanteras 7 200 larm per år.

8.3.2 Övergripande ledning

Räddningschefen är ansvarig för verksamheten som bedrivs i Örnsköldsviks Kommun. Räddningstjänsten i Örnsköldsvik samarbetar inom RRMN beträffande ett gemensamt ledningssystem för räddningstjänst.

I den övergripande ledningen finns ledningsfunktionerna vakthavande räddningschef (VRC), vakthavande befäl (VB) för att bemanna rollerna räddningsledningschef respektive driftchef, dessutom finns larm och ledningsbefäl (LLB) i Sundsvall och Östersund, dessa två arbetar tillsammans för att bemanna roller som händelsevärdering och insatsuppföljning.

Den övergripande ledningen finns placerad fysiskt på två platser, Sundsvall och Östersund. Systemet ska ses som enhet med två larmbord. Lösningen finns inte på någon annanstans i Sverige, detta ger en stor flexibilitet i arbetet och en stor redundans i både personal och teknik.

8.3.3 Ledning av insatser

Samtliga styrkor i Örnsköldsvik leds som lägst av en gruppledare som har kompetens att utföra skadeplatsnära ledningsarbete i rollen som insatschef. I Örnsköldsvik finns en insatsledare med en anspänningstid på 90 sek. Insatsledaren förväntas kunna agera i rollerna räddningsledare, insatschef och storsektorchef. Varje räddningsstyrka ingår som resurs i det gemensamma ledningssystemet.

Vid stora komplexa olyckor, olyckor över tid som kräver flera insatta räddningsstyrkor finns särskilda ledningsresurser för att hantera ett större behov av ledning och samordning. Vilka resurser som larmas för att leda en räddningsinsats beror på ledningsbehovet för den aktuella händelsen.

Inom ledningssystemets geografiska område finns dygnet runt året om en regional insatsledare som kan verka i hela ledningssystemet och nio insatsledare, tre i R10-området, tre i Jämtland och tre i

Västernorrland tillgängliga för att bemanna rollerna räddningsledare, insatschef, sektorchef, storsektorchef och sektionschef.

8.3.4 Kompetenskrav i ledningssystemet

Enligt LSO (2003:778) 3 kap 16§ ska det i en kommun finnas en räddningschef. Inom Räddningstjänsten Örnsköldsvik ska räddningschefen ha genomgått någon av de fem utbildningar som anges i MSBFS 2022:1 (Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om behörighet att vara räddningschef eller räddningsledare i kommunal räddningstjänst). I tabellen nedan redovisas räddningstjänstens kompetenskrav för den personal som verkar i ledningssystemet.

Ledningsfunktion	Lägsta utbildningsnivå (eller motsvarande)
Vakthavande räddningschef (VRC)	Brandingenjör med påbyggnadsutbildning i räddningstjänst eller Insatsledare MSB
Larm och ledningsbefäl (LLB)	Insatsledare MSB
Regional Insatsledare (RIL)	Insatsledare MSB
Insatsledare (IL)	Insatsledare MSB
Styrkeledare (SL)	Insatsledare MSB
Gruppledare (GL)	Gruppledare MSB eller intern gruppleddarutbildning.
Brandman heltid	SMO, BmH eller annan kompetens som räddningschefen bedömer motsvarar organisationens behov
Brandman RIB (deltid)	Grundläggande utbildning för räddningstjänstpersonal i beredskap (GRIB)

8.4 Samtidigt och omfattande räddningsinsatser

I ett utgångsläge där inga räddningsinsatser eller särskilda omvärldsfaktorer påverkar riskbilden utgår ledningssystemet från att dimensionering av respektive räddningstjänstorganisation är anpassad till att utifrån den lokala riskbilden ha en ändamålsenligt ordnad räddningstjänst. Detta innefattar även att göra anpassningar av organisationen inför händelsen som är kända i förväg, exempelvis särskilda evenemang eller variationer över året som ändrar riskbilden.

Vakthavande befäl ska i rollen som driftchef, genom löpande omvärldsbevakning, säkerställa att räddningstjänstverksamheten är anpassad till den riskbild som för stunden råder. Som en del i räddningsregionens omvärldsbevakning kan det uppstå situationer där systemet behöver uppmärksamma den egna räddningstjänstens behov av kompletterande operativ planering. Räddningsledningschefen ska klarlägga ansvarsförhållandena när så krävs. Räddningsledningschefen har i detta arbete att ha dialog med berörd räddningschef. Räddningsledningschefen har också ett ansvar att ompröva och justera avsikt med beredskap, utifrån tillfälliga förändringar i riskbilden.

Ledningssystemet ska säkerställa en ändamålsenlig beredskapsproduktion sett till riskbilden och bedriva ständig omvärldsbevakning för att uppmärksamma förändringar i riskbilden.

Ledningssystemet ska styra resurstilldelningen och beredskapsproduktion på ett sådant sätt att det finns en god förmåga att hantera inträffade händelser och samtidigt en beredskap att hantera aktuell riskbild.

8.5 Räddningstjänst under höjd beredskap

Den säkerhetspolitiska situationen har på senare år försämrats och verkligheten präglas nu av en hotbild som ser annorlunda ut än tidigare. Därför måste räddningstjänsten nu mer aktivt arbeta med att stärka förmågan inom detta område.

Kommunens organisation för räddningstjänst är en av de viktigaste hörnstenarna i ett modernt totalförsvaret. För att räddningstjänsten på ett effektivt sätt, och med kraft ska kunna lösa sitt uppdrag vid samhällsstörningar som höjd beredskap och krig krävs en sammanhängande planering. Planeringen av förmågan ska täcka hela hotskalan, vilket innebär både olyckor, kriser, samhällsstörningar, gråzonsproblematik och höjd beredskap. Att planera för framtiden handlar om att kunna möta det oförutsedda genom att bygga in flexibilitet och robusthet i organisationen. Under höjd beredskap kommer samhället vara utsatt för stor påverkan, till exempel från väpnat angrepp eller från så kallad gråzonsproblematik såsom cyberangrepp eller informationspåverkan. En stor påverkan kan bland annat få effekter på kritisk infrastruktur med bortfall av el och brist i livs- och drivmedelsförsörjningen. För räddningstjänsten innebär det bland annat att flera samtidiga räddningsinsatser av större omfattning och komplexitet kan komma att behöva hanteras. Detta påverkar planeringen för räddningstjänst under höjd beredskap och vid gråzonsproblematik. Denna planering behöver ske i tät samverkan med kommunens enhet för juridik och säkerhetsenhet, Länsstyrelsen Västernorrland samt de räddningstjänstorganisationer som ingår i Räddningsregion MittNorrland. Räddningstjänsten bevakar utvecklingen av hur det civila försvaret utformas och förbereder organisationen enligt de nationella och regionala inriktningar som finns. Det innebär bland annat löpande arbete med krigsplacering av personal, kontinuitetshantering, kompetenshöjning för medarbetare samt säkerhetshöjande åtgärder. All planering för räddningstjänst under höjd beredskap utgår från den fredstida förmågan.

8.5.1 Räddningstjänstens utökade uppgifter under höjd beredskap

Räddningstjänstens ansvar (enligt LSO kap.8) under höjd beredskap är att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig. Utöver det normala ansvaret i fredstid ska räddningstjänsten då även ha förmåga att:

- Upptäcka, märka ut och röja farliga områden
- Indikera, sanera och vidta andra åtgärder för skydd mot kärnvapen och kemiska stridsmedel
- Ge första hjälpen, transportera skadade samt bistå i befolkningsskyddet.

9 Uppföljning, utvärdering och lärande.

De uppsatta målen för verksamheten i handlingsprogrammet följs upp fortlöpande. I samband med att målen följs upp ska det generera i tydliga åtgärder inom ramen för den årliga verksamhetsplaneringen.

I syfte att sträva mot de nationella målen följs handlingsprogrammet upp genom att göra jämförelser med andra kommuner och räddningstjänstförbund som bedöms jämförbara. Resultat och måluppfyllelse dokumenteras fortlöpande.

Verksamheten ska utvärderas under sista året av varje mandatperiod utifrån målen i handlingsprogrammen. Utvärderingen syftar till att dels kvantifiera effekterna av de egna verksamheterna, dels uppskatta hur utfallet har påverkats av samhällsutvecklingen i övrigt.

En del av verksamhetsuppföljningen som är särskilt utpekad i LSO är olycksundersökningar. Syftet med kravet är att i skäligen omfattning klarlägga orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts.

9.1 Olycksundersökning enligt LSO

Enligt LSO 3 kap. 10 § ska alla olyckor som klassats som räddningstjänst i rimlig omfattning undersökas för att klarlägga orsaken till olyckan, olycksförloppet och räddningsinsatsens genomförande.

Arbetet kring olycksundersökning ska ha en lärande kultur vars grundtanke är att var och en gör sitt bästa och inte avsiktligt handlar fel, men att olyckor ändå kan inträffa. Olycksundersökningen ska leda till förbättring av skyddet mot olyckor genom förslag och åtgärder som bidrar till att:

- Förhindra nya olyckor
- Verka skadebegränsande innan nya olyckor inträffar
- Förbättra förberedelsen för nya räddningsinsatser

Grundläggande olycksundersökning.

I de flesta fall fullgörs denna skyldighet genom att räddningsledaren dokumenterar i händelserapporten, vilket bedöms som grundläggande olycksundersökning.

Insatsutvärdering.

I vissa fall finns behov av utökad olycksundersökning, då görs en bedömning utifrån följande punkter:

- Utredningen ska leda till ett lärande
- Det ska finnas en mottagare av utredningen
- Det ska finnas tillräcklig kompetens för att göra utredningen
- Det nedlagda arbetet ska stå i proportion till det förväntade resultatet av utredningen

Insatsutvärdering gällande räddningsinsatsens genomförande kan genomföras oberoende av ovanstående punkter men bör genomföras:

- Vid samtliga dödsolyckor eller vid olyckor där en eller flera personer ådragit sig svåra skador
- När det föreligger behov av förändring inom områdena metod/teknik, utrustning, organisation och/eller rutiner
- När händelsens orsak eller olycksförlopp ska utredas via särskild olycksutredning

Särskild olycksutredning.

Kommunen ska bedöma om det finns behov av ytterligare undersökning av orsakerna till olyckan, olycksförloppet och hur insatsen har genomförts, detta görs i form av en särskild olycksutredning. En utbildad olycksutredare leder det arbetet.

Vid större händelser finns det andra aktörer som arbetar med olycksutredningar, exempelvis Arbetsmiljöverket, Trafikverket, Polismyndigheten och Haverikommissionen. Det är ofta resurskrävande att göra en stor utredning och det krävs särskild kunskap om verksamheten som drabbats av händelsen. I dessa fall kan andra aktörer göra bra utredningar där räddningstjänsten bidrar med sakkunskap.

Bilaga A Dokumentförteckning.

Avtal

- *Alarmeringsavtal*: Avtalet reglerar ansvar och rutiner för alarmering avseende alarmering via 112. Avtalet är upprättat mellan Örnsköldsviks kommun och SOS Alarm AB.
- *Räddningsavtal med Nordmalings kommun*: Örnsköldsviks kommun ansvarar för första insatsen i Norrforsområdet. Insatsen sker med räddningsstyrkan från Trehörningsjö.
- *Räddningsavtal med Bjurholms kommun*: Örnsköldsviks kommun ansvarar för första insatsen i Mjösjöby. Insatsen sker med räddningsstyrkan från Trehörningsjö.
- *Räddningsavtal med Åsele kommun*: Örnsköldsviks kommun ansvarar för första insatsen i byarna Holmträsk och Nyttjärn. Insatsen sker med räddningsstyrkan från Solberg.
- *Avtal om I Väntan På Ambulans (IVPA)*: Avtal finns upprättat mellan Örnsköldsviks kommun och Landstinget avseende uttryckning vid akuta sjukvårdslarm.
- *Restvärdeskyddsavtal*: Avtal finns upprättat mellan Örnsköldsviks kommun och a Försäkringsbolagens Restvärdesräddning AB avseende restvärdesinsats.
- *Avtal om städning av vägbana*: Avtal finns upprättat mellan Örnsköldsviks kommun och Försäkringsbolagens Restvärdesräddning AB avseende sanering av vägbana efter en olycka.
- *Avtal om städning av banvall och sanering av tåg*: Avtal finns upprättat mellan Örnsköldsviks kommun och Försäkringsbolagens Restvärdesräddning AB avseende sanering av banvall och tåg efter en olycka.
- *Avtal om tung bärgning*: Avtal finns upprättat mellan Länets räddningstjänster, bärgningsföretag, Landstinget Västernorrland.
- *Avtal gällande hot om suicid mellan polis, SOS och Räddningstjänsten*: Medlyssning vid hot om suicid. Personal från Räddningstjänst kan göra en första insats om polis har längre framkörningstid än närmaste styrka från räddningstjänst.
- *Samverkansavtal Räddningsregion MittNorland*: Avtal finns upprättat mellan räddningstjänstorganisationerna i Jämtland, Västernorrland samt delar av Västerbotten och Norrbotten, att ingå i räddningsledningssystemet Räddningsregion MittNorland. Avtalet innebär att de ingående parterna gemensamt samverkar kring övergripande ledning av räddningsinsatser, där systemet förfogar över samtliga ingående organisationers resurser.

Referensdokument

Om inget annat framgår så avser nedanstående dokument Räddningstjänstens verksamhet.

- Reglemente för Kommunstyrelsen
- Handlingsprogram för operativ och förebyggande räddningstjänst 2020 – 2023
- Verksamhetsplan
- Aktivitetsplaner
- Insatskarta
- Risk- och sårbarhetsanalys
- Rapport genomlysning av räddningstjänstorganisationen
- Verksamhetsrutin tillsyn LSO 2:2
- Övergripande tillsynsplanering
- VAV P83 mars 2001, VAV P114
- Fördjupad översiktsplan, Örnsköldsviks kommun
- Ett enhetligt ledningssystem för kommunal räddningstjänst – ELS, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), 2021.
- Ingen ska omkomma eller skadas allvarligt – Inriktning av den nationella strategin för att stärka brandskyddet för den enskilda människan. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). 2021
- Statistik om olyckor, skador och räddningsinsatser. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), samt räddningstjänstens interna statistikprogram.
- Statistik om befolkning och bebyggd mark – Statistikmyndigheten (SCB)
- <https://www.ornskoldsvik.se/om-kommunen/fakta-om-kommunen/befolkningsstatistik>
- <https://geodata.scb.se/reginawebmap/main/webapp>

Bilaga B Beskrivning av samråd

Skriftligt samråd genom formell remisshantering har förts med följande:

- Medelpads räddningstjänstförbund
- Jämtlands räddningstjänstförbund
- Räddningstjänsten Åre
- Räddningstjänsten Höga Kusten-Ådalen
- Räddningstjänstsamverkan R10
- Räddningstjänsten Nordmaling
- Räddningstjänsten Vännäs
- Räddningstjänsten Bjurholm
- Region Västernorrland
- Länsstyrelsen Västernorrland
- Örnsköldsviks kommun
- Samverkansgruppen inom Avdelningen för Räddningstjänst och Kommunal alarmeringscentral
- Kustbevakningen
- Kommunstyrelsen

Bilaga C Hamnar och dess gränser i vatten

I LSO framgår det att staten ansvarar för sjöräddning, miljöräddningstjänst och flygräddningstjänst i havet och de stora sjöarna Vänern, Vättern och Mälaren. Undantaget är hamnområde, där kommunen ansvarar för räddningstjänsten. Kommunen fastställer hamnområdets utbredning, efter samråd med berörda statliga myndigheter.

Av MSB:s handbok¹ följer nedan tolkning av begreppet hamn:

Hamn är en anläggning som konstruerats för ändamålet att förtöja båtar eller fartyg. Med konstruktion bör anses att den är tillverkad eller anordnad för ändamålet, till exempel en brygga eller kaj. En "naturhamn" är därför inte att betrakta som "hamn". Ytmässig avgränsning av "hamnen" bör anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om "hamnen" utgörs av en brygga – utan att den har någon exakt och tydlig avgränsning, till exempel endast med "öppet vatten" utanför bryggan – bör den ytmässiga avgränsningen anses utgöras av bryggans omedelbara närhet.

Av detta följer att alla bryggor, kajer och pirar som går ut i havet i Örnsköldsviks kommun är att betrakta som kommunalt ansvar. Avgränsningen är enligt MSBs tolkning, dvs "hamnen" anses vara det område som ligger innanför bryggor, pirar eller inre vågbrytare. Om hamnen endast utgörs av en brygga är avgränsningen bryggans omedelbara närhet.

Då det inte är möjligt att i detalj ange samtliga "hamnar" som är under kommunalt ansvar utifrån ovan beskriven definition anges nedan exempel på större hamnar.

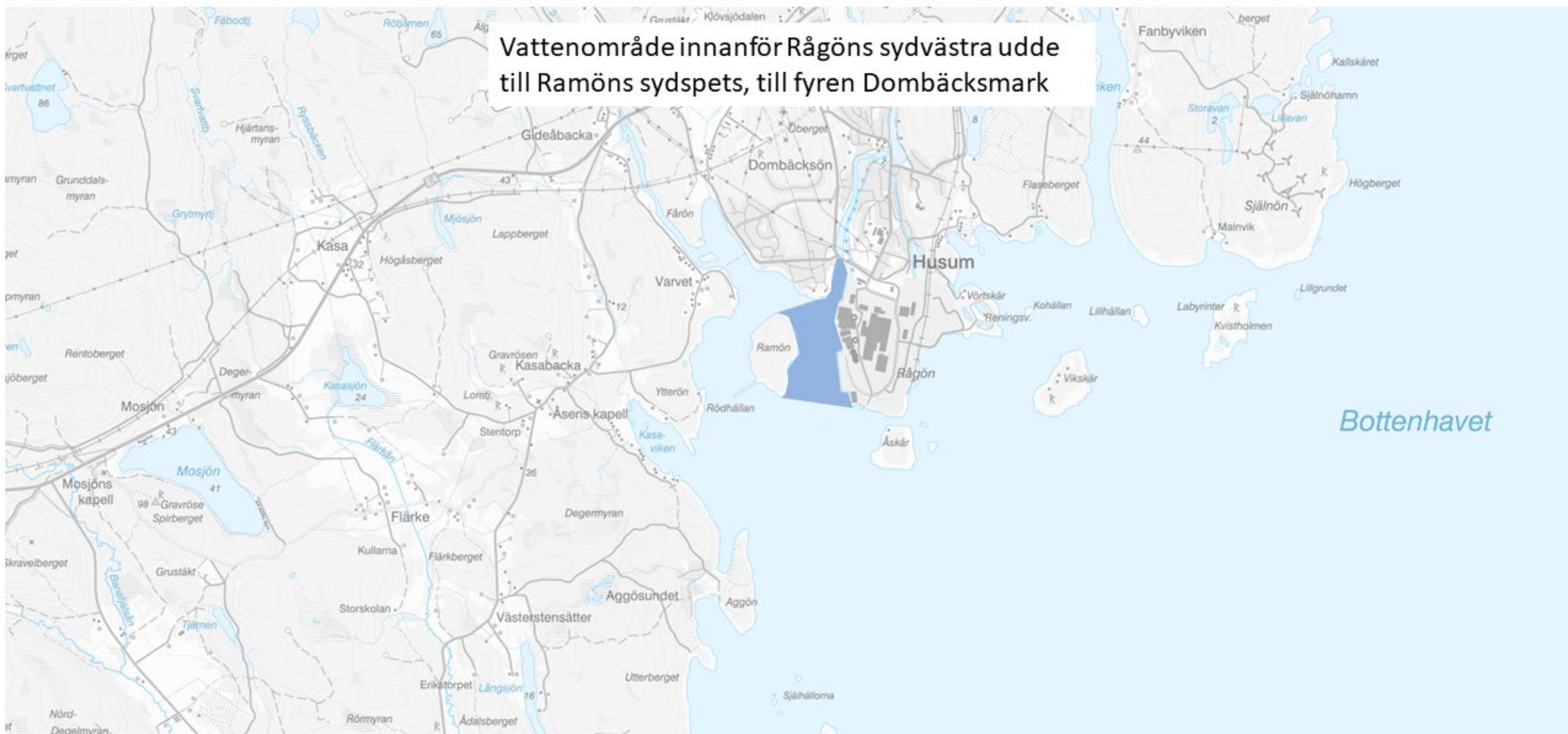
---

¹ MSBs handbok Innehåll och struktur i kommunernas handlingsprogram, 2021

Örnsköldsvik hamnområde

Husum hamnområde

Köpmanholmen hamnområde

Skeppsmalen hamnområde

Trysunda hamnområde

Ulvön hamnområde

